

ROMEO

W I L L I A M
S H A K E S P E A R E

JULIUS
CAESAR

THE TRAGEDY
OF
JULIUS CAESAR

NAKLADATELSTVÍ ROMEO

Přeložil Jiří Josek

*Tato kniha
vychází za finanční podpory
Ministerstva kultury České republiky.*

Translation, Preface, and Commentary © Jiří Josek, 2001

ISBN 80-902639-8-4

PŘEDMLUVA

Julius Caesar představuje v Shakespearově tvorbě výrazný mezník. Po dvou historických tetralogiích, v nichž autor převážně volným, kronikářským způsobem zobrazil velké úseky anglických dějin, završuje své úsilí o historické drama hrou ze starověkého Říma, která je pro svou sevřenou dramatickou výstavbu a jednotící myšlenku zároveň považována za předehtu k velkolepé řadě jeho vrcholných tragédií. Hra byla napsaná pravděpodobně v roce 1599 a je dost možné, že v létě téhož roku tragédie o muži s ambicemi světovládce otevírala nově vybudované divadlo *The Globe* (*Zeměkoule* či *Svět*). Patří k prvním Shakespearovým hrám, ve kterých renesanční víru v člověka a jeho schopnosti vystřídala barokní skepse, provázená pocity rozpolcenosti a tajemné hrůzy. I samo téma je zlomové: **Julius Caesar** pojednává o konci staré a zrodu nové epochy.

Ať se Shakespearovy hry odehrávají kdekoli a v kterémkoli čase, vždy je ve středu autorova zájmu především jeho současnost. Podle ní kreslí své postavy a kraje a k ní chce promlouvat. V zemi, kde přímému zobrazení bránila cenzura, mohl reagovat na poměry neaktuálněji a nejbezprostředněji právě hrou, kterou ze všech svých dosavadních historických dramát umístil časově i místně nejdál.

V Anglii v posledním roce 16. století vládla šestašedesátiletá královna Alžběta I., jež po sobě nezanechala přímého následníka. Její nástup na trůn vytrhl zemi na dlouhá léta z předešlého chaosu, ale hrozilo, že po královnině smrti se chaos a rozvrat do Anglie vrátí. Otázky násilného převzetí moci, politické morálky, etiky a společenské odpovědnosti byly na pořadu dne. Paralela s údělem Julia Caesara, který byl ve jménu demokratických idejí zabit a po jehož smrti v zemi zavládla občanská válka, se nabízela – pro Shakespeara tím spíše, že osou příběhu byl konflikt dvou výrazných osobností, jejichž role v celé věci nebyla jednoznačná a po staletí se o ni vedly spory.

Shakespeare při psaní své hry jako z hlavního pramene vycházel z Plútarchových *Srovnávacích životopisů*, které jako *Životy vznešených Řeků a Římanů* z Amyotova francouzského překladu přeložil do angličtiny sir Thomas North.

Plútarchovy *Životopisy* jsou už samy o sobě textem uměleckým, s barvitě vyličenými událostmi i postavami, s řadou pozoruhodných psychologických

kých postřehů a anekdotických detailů, což při divadelní adaptaci látky umožňovalo Shakespeareovi držet se na řadě míst Plútarchova textu dosti věrně. Nicméně právě kombinací téměř doslovných citací, drobných podnětů, které domyslel, rozvinul a dramaticky přetvořil, a míst, která pojal zcela podle své vlastní invence a fantazie, vytvořil stylově a ideově jednotné drama, jež dodnes udivuje svou divadelní působivostí, jasno-zřívou politickou aktuálností a strohou krásou jazyka.

Shakespeare zpracoval z Plútarcha především životopisy Caesara, Bruta a Antonia. U málokteré látky, kterou kdy zdramatizoval, se mu podařilo vytěžit z dějin tolik podnětů pro výsostně divadelní ztvárnění. Jdou tu za sebou: davová scéna oslavy Caesarova vítězství; triumfální průvod při luperkáliích; bouřlivá noc předznamenávající Caesarův pád a doprovázející tajná ujednávání spiklenců; portréty manželek Caesara a Bruta, jež shodně, a přece každá jinak prožívají své děsivé obavy; dva rozhodující dějové zvraty: rituálně pojatý atentát na Caesara, jehož nástrojem jsou dýky a meče, a brzy nato chytře demagogická a stejně vražedná Antoniova řeč nad Caesarovým tělem, která vyvolá vzpouru římského lidu; přípravy války, prováděné hádkami a spory; vystoupení Caesarova ducha; sám boj plný tragických nedorozumění; sebevražda tří hrdých Římanů a v úplném závěru hořká pointa, když se moci ujímá člověk, který až do této chvíle zůstával v pozadí. To vše nabízí podívanou, jež by mohla být až příliš zahlcující a tíživá, kdyby jí autor nedal na jedné straně pevný řád a na straně druhé ji nenaplnil místy jímavé lidskosti, která zbrzdí překotný děj a nabídne divákovi možnost reflektovat to, čeho je účasten.

Pevné struktury hry autor dociluje mimo jiné promyšlenou prací s časem a prostorem. Historické události čtyř let (45 př. n. l. – 42 př. n. l.) zhustil ve své hře tak, že vyvolávají dojem, jako by se odehrály v průběhu několika málo dní. Současně ale drobnými zmínkami o plynutí času docílil toho, že v pozadí probíhá čas reálný, takže dramatický spád děje nenarušuje psychologickou prokreslenost postav. Podobně elastický je i prostor hry. Ostrými střihy překonává autor vzdálenosti mezi Římem, kde došlo k zabití Caesara, a maloasijskými Sardami a makedonskými Filippami, kde se ve dvou bitvách utkala Brutova a Cassiova vojska s vojsky triumvirů. Přibližuje se tak klasickým požadavkům jednoty místa a času, aniž narušuje dějovou pestrost.

Shakespeare vycítil v historické látce téma rezonující s dobou a výsostně tvůrčím způsobem ho zpracoval tak, že promlouvalo aktuálně nejen k jeho současníkům, ale mluví k nám dodnes. Předvádí ho totiž na postavách, které se v mnohém mohou lišit od svých historických předloh, ale o to jsou životnější a reálnější. Více než historická přesnost zajímá totiž autora

umělecká pravdivost. Oč je Caesar oproti Plútarchovu zpodobení méně monumentální, o to je nám lidsky bližší. Shakespeare ho pojímá jako stárnoucího ješitného muže, pověřivého a nemocného, jenž si nicméně udržuje bystrost úsudku a přirozenou autoritu. Proti němu, a přitom jemu nejbližší staví šlechtěného idealistu Bruta, který se účastní atentátu v zájmu „obecného dobra“, z obav, že Caesar by po chystané korunovaci mohl v touze po neomezené vládě ohrozit demokratický řád v zemi. Jak sám říká, raději než Caesarovo tělo by zabil Caesarova ducha. Až po činu samém si ale uvědomuje, jakého tragického omylu se dopustil. Z pozice vrcholné mravní autority, kterou zastával před atentátem, nastupuje cestu pozvolného pádu. Vidí, že násilným činem nejen zatížil své svědomí, ale že se jeho dobrý úmysl zvrtil v popření sebe sama. Caesarův duch přežívá, snaha po udržení řádu vede k občanské válce a jeho mravní autorita, která ostatní dříve mobilizovala k činu, je teď naopak brzdou. Cassius, jenž na začátku hry využívá Brutovy nadosobní principálnosti ke svým osobním cílům, se v dalším průběhu naopak podřizuje Brutovým mylným rozhodnutím, právě z úcty k člověku, který ho morálně přesahuje. Tak jako Caesar a Brutus patří k sobě coby představitelé starého světa lidské pospolitosti, plného předsudků, pověr, ale také velkých, i když v té době už dost možná pošetilých ideálů, spojuje je i to, že jsou obklopeni lidmi malými, sledujícími spíše svůj vlastní prospěch. Cassius i Antonius jsou ale až příliš připoutáni ke svým vzorům, příliš citově labilní, příliš zaujatí, než aby byli důstojnými nástupci těch, o jejichž pád se zasloužili. Octavius, který se svou poslední řečí nad Brutovým tělem ujímá moci v zemi s podobně sebevědomou samozřejmostí, jako to činí Fortinbras nad tělem Hamleta, stejně ušlechtilého člověka, který byl přespříliš dobrý pro tento svět, končí hru velebnou notou míru a smíření. Někteří diváci si ovšem uvědomí, že tento klidný tón poněkud zaskřípe. Jsou to ti, kteří vědí, jak se osudy Říma dále vyvíjely, byli to ti, kteří si v Shakespeareově době končící feudální éry dokázali ztotožnit nenápadného, ale ambiciózního Octavia s příslušníky dravé, chladně kalkulující generace nastupující anglické buržoazie, a konec konců jsou to i ti, kteří věděli a vědí, že se historie až příliš často opakuje.

Julius Caesar je politické drama napsané z větší části klasicky hutným, mužným veršem, ve kterém se Shakespeareovi podařilo postihnout věčný dějinný paradox. Čím vznešenější jsou záměry těch, kteří se odhodlají vzít vládu věcí veřejných do svých rukou, tím hůře je lze uskutečnit. Morálka se totiž vždy dostává do rozporu s praktickou politikou, jejímž předmětem nejsou abstraktní ideje, ale živí, nevypočitatelní lidé.

JIŘÍ JOSEK

JULIUS
CAESAR

JULIUS
CAESAR

DRAMATIS PERSONAE

JULIUS CAESAR		
OCTAVIUS CAESAR	}	triumvirs after the death of Julius Caesar
MARCUS ANTONIUS		
M. AEMILIUS LEPIDUS		
CICERO	}	senators
PUBLIUS		
POPILIUS LENA		
MARCUS BRUTUS	}	conspirators against Julius Caesar
CASSIUS		
CASCA		
TREBONIUS		
LIGARIUS		
DECIUS BRUTUS		
METELLUS CIMBER		
CINNA	}	tribunes
FLAVIUS		
MARULLUS		
ARTEMIDORUS, a Sophist of Cnidos		
SOOTHSAYER		
CINNA, a Poet		
ANOTHER POET		
LUCILIUS	}	friends to Brutus and Cassius
TITINIUS		
MESSALA		
YOUNG CATO		
VOLUMNIUS	}	servants to Brutus
VARRO		
CLITUS		
CLAUDIUS		
STRATO		
LUCIUS		
DARDANIUS		
PINDARUS, Servant to Cassius		
CALPURNIA, Wife to Caesar		
PORTIA, Wife to Brutus		
Senators, citizens (a Cobbler, a Carpenter), guards, attendants, soldiers.		

Scene: Rome; the fields of Sardis; the fields of Philippi.

O S O B Y

JULIUS CAESAR		
OCTAVIUS CAESAR	}	triumvirové po smrti Julia Caesara
MARCUS ANTONIUS		
M. AEMILIUS LEPIDUS		
CICERO	}	senátoři
PUBLIUS		
POPILIUS LAENAS		
MARCUS BRUTUS	}	spiklenci proti Juliu Caesarovi
CASSIUS		
CASCA		
TREBONIUS		
LIGARIUS		
DECIMUS BRUTUS		
METELLUS CIMBER		
CINNA	}	tribunové
FLAVUS		
MARULLUS		
ARTEMIDORUS, sofista z Knidu		
VĚŠTEC		
CINNA, básník		
JINÝ BÁSNÍK		
LUCILIUS	}	Brutovi a Cassiovi přátelé
TITINIUS		
MESSALA		
MLADÝ CATO		
VOLUMNIUS	}	Brutovi sloužící
VARRO		
CLITUS		
CLAUDIUS		
STRATO		
LUCIUS		
DARDANIUS		
PINDARUS, Cassiův sluha		
CALPURNIA, Caesarova manželka		
PORTIA, Brutova manželka		
Senátoři, občané (Švec, Truhlář), stráže, sloužící, vojáci.		

Místa děje: Řím; pole u Sard; pole u Filippi.

ACT I.

SCENE 1.

ROME. A STREET.

Enter Flavius, Marullus, and certain commoners.

- FLAVIUS Hence! Home, you idle creatures get you home:
Is this a holiday? What! Know you not,
Being mechanical, you ought not walk
Upon a labouring day without the sign
Of your profession? Speak, what trade art thou? 5
1. COMMON. Why, sir, a carpenter.
- MARULLUS Where is thy leather apron and thy rule?
What dost thou with thy best apparel on?
You, sir, what trade are you?
2. COMMON. Truly, sir, in respect of a fine workman, I am but, 10
as you would say, a cobbler.
- MARULLUS But what trade art thou? Answer me directly.
2. COMMON. A trade, sir, that, I hope, I may use with a safe
conscience; which is, indeed, sir, a mender of bad soles.
- MARULLUS What trade, thou knave? Thou naughty knave, what trade?
2. COMMON. Nay, I beseech you, sir, be not out with me: yet,
if you be out, sir, I can mend you.
- MARULLUS What meanest thou by that? Mend me, thou saucy
fellow!
2. COMMON. Why, sir, cobble you. 20
- FLAVIUS Thou art a cobbler, art thou?
2. COMMON. Truly, sir, all that I live by is with the awl:
I meddle with no tradesman's matters, nor women's
matters, but with awl. I am, indeed, sir, a surgeon
to old shoes; when they are in great danger, 25
I recover them. As proper men as ever trod upon
neat's leather have gone upon my handiwork.
- FLAVIUS But wherefore art not in thy shop today?
Why dost thou lead these men about the streets?

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1.

ŘÍM. NA ULICI.

Vystoupí Flavius, Marullus a římsí občané.

- FLAVIUS Zpátky! Práce vám stojí! Běžte domů!
Copak je svátek? Dost! Vy nevíte,
že ve všední den byste neměli
po městě chodit bez označení
své živnosti? Ty, pověz, co jsi zač? 5
1. OBČAN Tesař jsem, pane.
- MARULLUS A kde máš zástěru a úhelník?
A proč ses oblék do svátečního?
Co děláš ty?
2. OBČAN Přiznám se vám, pane, flikuju to, jak se dá, 10
a dělám, abych tak řek, samý boty.
- MARULLUS Tak nestyd' se a řekni, čím se živíš?
2. OBČAN Já se za svou práci stydět nemusím, i když se mi
do ní každéj obouvá.
- MARULLUS Tvé řemeslo, ty mameluku! Mluv! 15
2. OBČAN Řeknu vám to, pane, než řeknete švec.
Má živnost je totiž – samej podraz.
- MARULLUS Jsi nějak drzý, chlape zatracená!
Mě chceš podrazit?
2. OBČAN Jen vaše boty, pane. 20
- FLAVIUS Tak ty jsi obuvník?
2. OBČAN Jenom švec. Mý šídlo je má zbraň. Každéj zákazník
je můj pán a každá panna je moje zákaznice,
když má díru v botě. Jsem felčar starejch křápů. 25
Kdo se necítí ve svý kůži, tomu rád nastavím
tu svoji. I ten nejuznalejši člověk, co nosí boty,
už pošlapal práci mých rukou.
- FLAVIUS Tak proč jsi opustil svůj verpánek
a vytáhl ty lidi do ulic?

2. COMMON.	Truly, sir, to wear out their shoes, to get myself into more work. But, indeed, sir, we make holiday, to see Caesar and to rejoice in his triumph.	30
MARULLUS	Wherefore rejoice? What conquest brings he home? What tributaries follow him to Rome, To grace in captive bonds his chariot-wheels? You blocks, you stones, you worse than senseless things! O you hard hearts, you cruel men of Rome, Knew you not Pompey? Many a time and oft Have you climb'd up to walls and battlements, To towers and windows, yea, to chimney-tops, Your infants in your arms, and there have sat The livelong day, with patient expectation, To see great Pompey pass the streets of Rome: And when you saw his chariot but appear, Have you not made an universal shout, That Tiber trembled underneath her banks, To hear the replication of your sounds Made in her concave shores? And do you now put on your best attire? And do you now cull out a holiday? And do you now strew flowers in his way That comes in triumph over Pompey's blood? Be gone! Run to your houses, fall upon your knees, Pray to the gods to intermit the plague That needs must light on this ingratitude.	35 40 45 50 55
FLAVIUS	Go, go, good countrymen, and, for this fault, Assemble all the poor men of your sort; Draw them to Tiber banks, and weep your tears Into the channel, till the lowest stream Do kiss the most exalted shores of all. <i>Exeunt all the commoners.</i> See whether their basest metal be not moved; They vanish tongue-tied in their guiltiness. Go you down that way towards the Capitol; This way will I. Disrobe the images, If you do find them deck'd with ceremonies.	60 65
MARULLUS	May we do so? You know it is the feast of Lupercal.	
FLAVIUS	It is no matter; let no images Be hung with Caesar's trophies. I'll about,	70

2. OBČAN	Aby prošoupali podrážky a já měl kšeft. Ale hlavně, pane, abysme pozdravili Caesara a radovali se z jeho vítězství.	30
MARULLUS	Z jakého vítězství? Co ukořistil? Kde v poutech kráčejí mu za vozem zajatci z dobytého území? Vy hloupá, bezcitná a krutá smečko, máte moc krátkou paměť! Nevíte už, kdo býval Pompeius? Jak často jste se k jeho uvítání hrnuli do oken, do ulic, až na komín jste lezli – s děcky v náručí – a tam jste vyčkávali celý den, až vjede do ulic Říma velký Pompeius. A když se v dálce průvod objevil, vypukli jste v tak nespoutaný jásot, až Tibera se v hloubi začla třást, jak duněla jí v podemletých březích ozvěna vašich hlasů. Teď jste si oblékli to nejlepší a udělali jste si volný den? Teď chcete květinami sypat cestu tomu, kdo pokořil Pompeiův rod? Zmizte! Táhněte domů! Modlete se k bohům, ať chvíli pozdrží morovou ránu, kterou se trestá takovýhle nevděk!	35 40 45 50 55
FLAVUS	Občané, jděte! Napravte svou chybu! Seberte dělný lid a společně sejděte k břehům Tibery. Tam roňte kajicné slzy, dokud z vyschlé strouhy se voda nevzedme až po okraj. <i>Odejdou všichni občané.</i> Viděls ty balvany, jak snadno změkli? Odešli jako schlíplé slepice. Ty se dej vlevo směrem na Kapitol, já půjdu vpravo. Všechny ozdoby, kterými ověnčili sochy, strhej.	60 65
MARULLUS	A smí se to? Víš, že se dneska svěťí Lupercus.	
FLAVUS	To je mi jedno. Strhej hlavně pocty patřící Caesarovi. A já zatím	70

And drive away the vulgar from the streets.
So do you too, where you perceive them thick.
These growing feathers pluck'd from Caesar's wing
Will make him fly an ordinary pitch,
Who else would soar above the view of men 75
And keep us all in servile fearfulness.

Exeunt.

SCENE 2.
A PUBLIC PLACE.

Flourish. Enter Caesar, Antony, for the course; Calpurnia, Portia, Decius Brutus, Cicero, Brutus, Cassius, and Casca; a great crowd following, among them a Soothsayer.

CAESAR Calpurnia!
CASCA Peace, ho! Caesar speaks.
CAESAR Calpurnia!
CALPURNIA Here, my lord.
CAESAR Stand you directly in Antonius' way,
When he doth run his course. Antonius!
ANTONY Caesar, my lord? 5
CAESAR Forget not, in your speed, Antonius,
To touch Calpurnia; for our elders say,
The barren, touched in this holy chase,
Shake off their sterile curse.
ANTONY I shall remember:
When Caesar says 'do this,' it is perform'd. 10
CAESAR Set on; and leave no ceremony out.
(Flourish)
SOOTHSAYER Caesar!
CAESAR Ha! Who calls?
CASCA Bid every noise be still; peace yet again!
CAESAR Who is it in the press that calls on me? 15
I hear a tongue, shriller than all the music,
Cry 'Caesar!' Speak; Caesar is turn'd to hear.
SOOTHSAYER Beware the ides of March.
CAESAR What man is that?

vyženu z ulic tuhle sebranku.
Kdybys nějaké potkal, žeň je taky.
Když Caesarovi přistřihneme brka,
udržíme ho trochu při zemi,
jinak se bude vznášet k nebesům 75
a z nás udělá ustrašené sluhý.

Odejdou.

SCÉNA 2.
VEŘEJNÉ PROSTRANSTVÍ.

Fanfára. Vystoupí Caesar, Antonius jako běžec; Calpurnia, Portia, Decimus Brutus, Cicero, Brutus, Cassius a Casca; za nimi zástup občanů, mezi nimi Věštec.

CAESAR Calpurnie!
CASCA Ticho! Caesar mluví!
CAESAR Calpurnie!
CALPURNIA Tady jsem, muži.
CAESAR Vstoupíš do dráhy Antoniovi,
až kolem poběží! Ty, Antonie!
ANTONIUS Co žádá Caesar? 5
CAESAR Až poběžíš, nezapomeň se dotknout
Calpurnie. Dle staré pověsti
ta, jíž se dotkne luperkální běžec,
ztrácí svou neplodnost.
ANTONIUS Udělám to.
Co Caesar přeje si, je vykonáno. 10
CAESAR Jdem dál, jak žádá dnešní rituál.
(Fanfára)
VĚŠTEC Caesare!
CAESAR Kdo to byl?
CASCA Tak buďte chvíli zticha! Mlčte! Klid!
CAESAR Kdo z vás v tom davu mě teď oslovil? 15
Slyšel jsem hlas, jenž jako polnice
překřičel všechny. Mluv! Caesar tě slyší.
VĚŠTEC Id březnových se střež!
CAESAR Kdo to byl?

BRUTUS	A soothsayer bids you beware the ides of March.	
CAESAR	Set him before me; let me see his face.	20
CASSIUS	Fellow, come from the throng; look upon Caesar.	
CAESAR	What say'st thou to me now? Speak once again.	
SOOTHSAYER	Beware the ides of March.	
CAESAR	He is a dreamer. Let us leave him. Pass. <i>Sennet. Exeunt all except Brutus and Cassius.</i>	
CASSIUS	Will you go see the order of the course?	25
BRUTUS	Not I.	
CASSIUS	I pray you, do.	
BRUTUS	I am not gamesome: I do lack some part Of that quick spirit that is in Antony. Let me not hinder, Cassius, your desires; I'll leave you.	30
CASSIUS	Brutus, I do observe you now of late: I have not from your eyes that gentleness And show of love as I was wont to have. You bear too stubborn and too strange a hand Over your friend that loves you.	35
BRUTUS	<p style="text-align: right;">Cassius,</p> Be not deceived: if I have veil'd my look, I turn the trouble of my countenance Merely upon myself. Vexed I am Of late with passions of some difference, Conceptions only proper to myself, Which give some soil perhaps to my behaviors; But let not therefore my good friends be grieved – Among which number, Cassius, be you one – Nor construe any further my neglect, Than that poor Brutus, with himself at war, Forgets the shows of love to other men.	40 45
CASSIUS	Then, Brutus, I have much mistook your passion; By means whereof this breast of mine hath buried Thoughts of great value, worthy cogitations. Tell me, good Brutus, can you see your face?	50
BRUTUS	No, Cassius; for the eye sees not itself, But by reflection, by some other things.	
CASSIUS	'Tis just. And it is very much lamented, Brutus, That you have no such mirrors as will turn	55

BRUTUS	Nějaký věštec vás chce varovat.	
CAESAR	Rád bych s ním mluvil. Přivolej ho sem!	20
CASSIUS	Ty tam! Pojd' sem a předstup před Caesara!	
CAESAR	Cos na mě volal? Zopakuj mi to!	
VĚŠTEC	Id březnových se střež!	
CAESAR	Vždyť je to blázen. Nechme ho být. Jdem. <i>Znělka. Odejdou všichni kromě Bruta a Cassia.</i>	
CASSIUS	Ty se nepůjdeš dívat na běžce?	25
BRUTUS	Ne, nepůjdu.	
CASSIUS	Měl bys tam jít.	
BRUTUS	To není pro mě. Neumím se bavit tak nenuceně jako Antonius. Na mě se neohlížej, Cassie, jdi sám.	30
CASSIUS	V poslední době jsi se změnil, Brute. Bývaly časy, kdy jsi na mě hleděl dost přátelsky a kdy's mě míval rád. Teď se mi vyhýbáš a nápadně jsi ke mně ochladl.	35
BRUTUS	<p style="text-align: right;">To se ti zdá,</p> Cassie. Ne! Mám-li na čele mrak, příčinou toho zachmuření jsem já sám. Nějakou dobu se teď ve mně svářejí všelijaké pocity, kterým se marně snažím přijít na kloub, takže se možná chovám podivně. Ale mých přátel se to netýká, a proto ani tebe, Cassie. Má odtažitost má ten prostý důvod, že Brutus, který válčí se sebou, se k jiným nechová tak, jak by měl.	40 45
CASSIUS	Já jsem si vykládal tvé chování jinak a nechával si pro sebe myšlenky, které stojí za úvahu. Pověz mi, Brute, vidíš svoji tvář?	50
BRUTUS	Ne, Cassie. Sám sebe můžu vidět jen v odrazu něčeho jiného.	
CASSIUS	Přesně tak. A právě proto všichni naříkají, že Brutus nevdává si zrcadel,	55

	Your hidden worthiness into your eye, That you might see your shadow. I have heard, Where many of the best respect in Rome, Except immortal Caesar, speaking of Brutus And groaning underneath this age's yoke, Have wish'd that noble Brutus had his eyes.	60
BRUTUS	Into what dangers would you lead me, Cassius, That you would have me seek into myself For that which is not in me?	65
CASSIUS	Therefore, good Brutus, be prepared to hear; And since you know you cannot see yourself So well as by reflection, I, your glass, Will modestly discover to yourself That of yourself which you yet know not of. And be not jealous on me, gentle Brutus: Were I a common laughter, or did use To stale with ordinary oaths my love To every new protester; if you know That I do fawn on men and hug them hard And after scandal them, or if you know That I profess myself in banqueting To all the rout, then hold me dangerous. <i>(Flourish, and shout)</i>	70 75
BRUTUS	What means this shouting? I do fear, the people Choose Caesar for their king.	
CASSIUS	Ay, do you fear it? Then must I think you would not have it so.	80
BRUTUS	I would not, Cassius; yet I love him well. But wherefore do you hold me here so long? What is it that you would impart to me? If it be aught toward the general good, Set honour in one eye and death i' the other, And I will look on both indifferently, For let the gods so speed me as I love The name of honour more than I fear death.	85
CASSIUS	I know that virtue to be in you, Brutus, As well as I do know your outward favour. Well, honour is the subject of my story. I cannot tell what you and other men Think of this life; but, for my single self, I had as lief not be as live to be In awe of such a thing as I myself.	90 95

	v nichž uviděl by svoji vlastní ctnost, jako ji vidí druzí. Slyšel jsem nejlepší muže Říma bédovat – až na Caesara ovšem –, že si, Brute, dnes, kdy nás tolik dusí těžká doba, neuvědomuješ svou vlastní cenu.	60
BRUTUS	Do čeho mě chceš zaplést, Cassie, že ponoukáš mě, abych v sobě hledal, co ve mně není?	65
CASSIUS	Řeknu ti to, jestli mě vyslechněš. Protože člověk poznává sám sebe jen v odrazu těch druhých, dovol mi, abych byl zrcadlem, v němž uvidíš, co v tobě je a o čem ty sám nevíš. A netvař se tak podezíravě. Kdybych byl hloupý žvanil, rozdával přísahy věrnosti všem na potkání, jak si kdo přijde, kdybych každého přátelsky objímal a za zády ho ostouzel, kdybys mě, Brute, znal co kamarádíčka všech opilců a větroplacha, pak mi klidně nevěř. <i>(Fanfára a provolávání slávy)</i>	70 75
BRUTUS	Co je to za křik? Mám strach, že lid zvolil Caesara králem.	
CASSIUS	Řekl jsi: mám strach? Znamená to, že si to nepřeješ?	80
BRUTUS	Nepřeju, Cassie. I když ho mám rád. Co jsi to ale po mně vlastně chtěl? Povídej, proč jsi mě tak dlouho zdržel? Je-li to v zájmu obecného blaha, ať mi to přinese čest nebo smrt, půjdu do toho stejně odhodlaně. Kéž bohové mi o to více přejí, oč víc je pro mě čest než vlastní život.	85
CASSIUS	Znám tvoji povahu právě tak dobře, jako znám tvoji vnější podobu. Vždyť o cti především jsem hodlal mluvit. Nevím, jak si svůj život představuješ, pokud mám ale mluvit za sebe, já raději bych nechtěl vůbec být, než abych sloužil sobě rovnému.	90 95

Men at some time are masters of their fates:
 The fault, dear Brutus, is not in our stars,
 But in ourselves, that we are underlings. 140
 Brutus and Caesar: what should be in that 'Caesar'?
 Why should that name be sounded more than yours?
 Write them together, yours is as fair a name;
 Sound them, it doth become the mouth as well;
 Weigh them, it is as heavy; conjure with 'em, 145
 Brutus will start a spirit as soon as Caesar.
 Now, in the names of all the gods at once,
 Upon what meat doth this our Caesar feed,
 That he is grown so great? Age, thou art shamed!
 Rome, thou hast lost the breed of noble bloods! 150
 When went there by an age, since the great flood,
 But it was famed with more than with one man?
 When could they say till now, that talk'd of Rome,
 That her wide walls encompass'd but one man?
 Now is it Rome indeed and room enough, 155
 When there is in it but one only man.
 O, you and I have heard our fathers say,
 There was a Brutus once that would have brook'd
 The eternal devil to keep his state in Rome
 As easily as a king. 160

BRUTUS That you do love me, I am nothing jealous;
 What you would work me to, I have some aim:
 How I have thought of this and of these times,
 I shall recount hereafter; for this present,
 I would not, so with love I might entreat you, 165
 Be any further moved. What you have said
 I will consider; what you have to say
 I will with patience hear, and find a time
 Both meet to hear and answer such high things.
 Till then, my noble friend, chew upon this: 170
 Brutus had rather be a villager
 Than to repute himself a son of Rome
 Under these hard conditions as this time
 Is like to lay upon us.

CASSIUS I am glad that my weak words 175
 Have struck but thus much show of fire from Brutus.

BRUTUS The games are done and Caesar is returning.

Pravý muž odpovídá za svůj osud.
 Ta chyba, Brute, není ve hvězdách,
 je pouze v nás, že jsme tak malincí. 140
 „Brutus“ a „Caesar“! Proč se jméno „Caesar“
 ozývá častěji než „Brutus“? Proč?
 Obě je napiš. Tvé je stejně pěkné.
 Vyslov je. Tvé zní stejně dobře. Zvaž je.
 Tvé stejně váží. Zaklínej se jimi. 145
 „Brutus“ je stejně magický jak „Caesar“.
 Při bozích, kteří sedí na Olympu,
 co asi jí náš božský Caesar, že nám
 náhle tak vyrost? Říme, ty se styd!
 Už v tobě vyhynula vznešenost. 150
 Kdy od potopy stalo se, že stát
 všech Římanů by stál jen na jednom?
 Kdy dřív se mohlo stát, že v městě Řím
 by zbylo slávy leda pro jednoho?
 Teď vidím, jak moc nemocný je Řím, 155
 když veškerou moc má v něm pouze jeden.
 Otcové tobě i mně vyprávěli
 o jistém Brutovi, jenž by se smířil
 spíš s tím, že v Římě bude vládnout ďábel,
 než aby mu tu vládl král. 160

BRUTUS Nepochybuj o tvém přátelství.
 Co bys ode mě chtěl, se domýšlím.
 Svůj názor na tu věc a všechno kolem
 ti sdělím později. Pro tuto chvíli
 se nechci – věřím, že mě pochopíš – 165
 o tom víc bavit. Cos mi pověděl,
 si promyslím. Co mi chceš ještě říct,
 vyslechnu pozorně, až přijde čas
 poradit se a řešit naši věc.
 Zatím, můj příteli, vez aspoň toto: 170
 Brutus by raději byl venkovan,
 než honosil se, že je synem Říma,
 za podmíněk, jež tahle doba nám
 teď hrozí přinést.

CASSIUS Jsem rád, že moje chabá řeč tě, Brute, 175
 alespoň trochu rozohnila.

BRUTUS Je konec her a Caesar už se vrací.

CASSIUS	As they pass by, pluck Casca by the sleeve; And he will, after his sour fashion, tell you What hath proceeded worthy note today.	180
	<i>Re-enter Caesar and his train.</i>	
BRUTUS	I will do so. But, look you, Cassius, The angry spot doth glow on Caesar's brow, And all the rest look like a chidden train: Calpurnia's cheek is pale; and Cicero Looks with such ferret and such fiery eyes	185
	As we have seen him in the Capitol, Being cross'd in conference by some senators.	
CASSIUS	Casca will tell us what the matter is.	
CAESAR	Antonius!	
ANTONY	Caesar?	
CAESAR	Let me have men about me that are fat; Sleek-headed men and such as sleep o' nights. Yond Cassius has a lean and hungry look; He thinks too much: such men are dangerous.	190
ANTONY	Fear him not, Caesar; he's not dangerous; He is a noble Roman and well given.	195
CAESAR	Would he were fatter! But I fear him not: Yet if my name were liable to fear, I do not know the man I should avoid So soon as that spare Cassius. He reads much; He is a great observer and he looks	200
	Quite through the deeds of men. He loves no plays, As thou dost, Antony; he hears no music; Seldom he smiles, and smiles in such a sort As if he mock'd himself and scorn'd his spirit That could be moved to smile at any thing.	205
	Such men as he be never at heart's ease Whiles they behold a greater than themselves, And therefore are they very dangerous. I rather tell thee what is to be fear'd Than what I fear; for always I am Caesar.	210
	Come on my right hand, for this ear is deaf, And tell me truly what thou think'st of him.	
	<i>Senet. Exeunt Caesar and all his train, but Casca.</i>	
CASCA	You pull'd me by the cloak; would you speak with me?	
BRUTUS	Ay, Casca; tell us what hath chanced today, That Caesar looks so sad.	215

CASSIUS	Až přijdou sem, chyt' Casku za rukáv, a on ti kysele, jak umí, řekne, co to tam dneska bylo za slávu.	180
	<i>Vystoupí Caesar s průvodem.</i>	
BRUTUS	Zeptám se ho. Vidiš to, Cassie? Caesar se nějak podezřeले mračí a celý průvod jde jak opařený. Calpurnia je bledá, Cicero zas brunátný a metá z očí blesky, jak známe ho, když na Kapitolu ho rozčílí nějaký senátor.	185
CASSIUS	Casca nám řekne, co se přihodilo.	
CAESAR	Antonie!	
ANTONIUS	Caesare?	
CAESAR	Pouštějte ke mně radši tlustochy, ulízané a dobře vyspané. Z Cassia kouká hlad a je jak lunt. Moc přemýšlí. Na něho dávej pozor!	190
ANTONIUS	Klid, Caesare. Ten není nebezpečný. Vždycky byl oddaný a věrný Římu.	195
CAESAR	Kéž by byl tlustší! Nemám z něho strach. Kdyby se ale Caesar uměl bát a chtěl se svého strachu zbavit, první by táh mi z cesty Cassius. Moc čte. Ve všem se vyzná, co se kolem děje, a nic mu neujde. Divadlem pohrdá, Antonie, a nebaví ho hudba. Zřídka se zasměje, a když se směje, tak posměšně, jak by se vysmíval sám sobě, že mu něco stálo za smích.	200
	Lidi jak on jsou vždycky celí nesví, když vidí, že je někdo přerůstá, a musíme si na ně dávat pozor! Povídám ti tu, čeho bych se bál, kdybych se bál. Však Caesar nemá strach. Pojď napravo, na levé neslyším, a řekni mi, co ty si o něm myslíš.	205
	<i>Znělka. Odejde Caesar s doprovodem, zůstává Casca.</i>	
CASCA	Proč jste mě zastavili? Chcete něco?	
BRUTUS	Chcem, Casko, slyšet, co se stalo, že se Caesar tak kaboní.	210
		215

CASCA Why, you were with him, were you not?
 BRUTUS I should not then ask Casca what had chanced.
 CASCA Why, there was a crown offered him; and being offered him, he put it by with the back of his hand, thus; and then the people fell a-shouting. 220
 BRUTUS What was the second noise for?
 CASCA Why, for that too.
 CASSIUS They shouted thrice: what was the last cry for?
 CASCA Why, for that too.
 BRUTUS Was the crown offered him thrice? 225
 CASCA Ay, marry, was't, and he put it by thrice, every time gentler than other, and at every putting-by mine honest neighbours shouted.
 CASSIUS Who offered him the crown?
 CASCA Why, Antony. 230
 BRUTUS Tell us the manner of it, gentle Casca.
 CASCA I can as well be hanged as tell the manner of it: it was mere foolery; I did not mark it. I saw Mark Antony offer him a crown; – yet 'twas not a crown neither, 'twas one of these coronets; – and, as I told you, he put it by once; but, for all that, to my thinking, he would fain have had it. Then he offered it to him again; then he put it by again; but, to my thinking, he was very loath to lay his fingers off it. And then he offered it the third time; he put it the third time by; and still as he refused it, the rabblement hooted and clapped their chapped hands and threw up their sweaty night-caps and uttered such a deal of stinking breath because Caesar refused the crown that it had almost choked Caesar; for he swounded and fell down at it. And for mine own part, I durst not laugh, for fear of opening my lips and receiving the bad air. 235
 CASSIUS But, soft, I pray you; what, did Caesar swound? 240
 CASCA He fell down in the market-place, and foamed at mouth, and was speechless.
 BRUTUS 'Tis very like; he hath the falling sickness.
 CASSIUS No, Caesar hath it not; but you and I, And honest Casca, we have the falling sickness.

CASCA Proč? Byli jste snad u toho, či ne?
 BRUTUS To bych se neptal na to, co se stalo.
 CASCA Nuže, nabízeli mu korunu. A jak ji nabízeli, Caesar ji hřbetem ruky takhle odstrčil. Načež lid začal jásat. 220
 BRUTUS A proč křičeli podruhé?
 CASCA Proč? Pro stejnou věc.
 CASSIUS Křičeli třikrát. Pročpak potřetí?
 CASCA Zase pro totéž.
 BRUTUS To mu tu korunu nabídli třikrát? 225
 CASCA Ano, třikrát. A třikrát ji odmítl. Pokaždé ale o poznání mírněji. A při každém odmítnutí spustili mí dobří Římané povyk.
 CASSIUS Kdo mu ji podával?
 CASCA Antonius přece. 230
 BRUTUS A jakým způsobem se to událo?
 CASCA O způsobech se tady nedá mluvit. Byla to fraška, až mi bylo hanba. Nejdřív mu Marcus Antonius nabídl korunu. Vlastně spíš nežli koruna to byla obyčejná čelenka. A jak jsem říkal, Caesar ji odsunul stranou. Jenže – jak já to vidím – byl by si ji tuze rád ponechal. Pak mu ji nabídl podruhé, a on ji zase vrátil, jenže – jak já to vidím – moc nerad ji pouštěl z prstů. Antonius ji nabídl potřetí. Napotřetí ji Caesarovi podává a potřetí se jí Caesar vzdává. A jak ji odmítl, dav začal vřestět a plácát rukama a do vzduchu házet propocené čapky, a jak řvali z plných plic, z hub jim šel tak strašidelný smrad, že se Caesar málem zalknul. Aspoň omdlel a padl k zemi. A pokud jde o mne, já se bál i smát, abych se toho puchu nenalokal. 235
 CASSIUS Počkej! Co říkáš? Opravdu tam omdlel?
 CASCA Sek sebou přímo na tržišti. Měl pěnu u úst a dočista ztratil řeč. 240
 BRUTUS To může být. Má přece padoucnici.
 CASSIUS Ne, Caesar nepad, ale ty a já a tady Casca máme padoucnici.

- CASCA I know not what you mean by that; but, I am sure, 255
Caesar fell down. If the tag-rag people did not
clap him and hiss him, according as he pleased and
displeased them, as they use to do the players in
the theatre, I am no true man.
- BRUTUS What said he when he came unto himself? 260
- CASCA Marry, before he fell down, when he perceived the
common herd was glad he refused the crown, he
plucked me ope his doublet and offered them his
throat to cut. An I had been a man of any occupation,
if I would not have taken him at a word, 265
I would I might go to hell among the rogues. And so
he fell. When he came to himself again, he said,
If he had done or said any thing amiss, he desired
their worships to think it was his infirmity. Three
or four wenches, where I stood, cried 'Alas, good 270
soul!' and forgave him with all their hearts; but
there's no heed to be taken of them; if Caesar had
stabbed their mothers, they would have done no less.
- BRUTUS And after that, he came, thus sad, away?
- CASCA Ay. 275
- CASSIUS Did Cicero say any thing?
- CASCA Ay, he spoke Greek.
- CASSIUS To what effect?
- CASCA Nay, an I tell you that, I'll ne'er look you i' the face
again. But those that understood him smiled 280
at one another and shook their heads; but, for mine
own part, it was Greek to me. I could tell you more
news too: Marullus and Flavius, for pulling scarfs off
Caesar's images, are put to silence. Fare you well.
There was more foolery yet, if I could remember it. 285
- CASSIUS Will you sup with me tonight, Casca?
- CASCA No, I am promised forth.
- CASSIUS Will you dine with me tomorrow?
- CASCA Ay, if I be alive and your mind hold and your dinner
worth the eating. 290
- CASSIUS Good. I will expect you.
- CASCA Do so. Farewell, both.
Exit.

- CASCA Tomu jsem nerozuměl, zato je jisté, že Caesar upad. 255
A ta chamrad' kolem plácala a hned zas pískala,
když je Caesar jako herec na divadle chvíli uváděl
v nadšení a chvíli dováděl k zuřivosti. Tak to bylo,
jinak jsem lhář a žvanil.
- BRUTUS Co řekl, když se probral k vědomí? 260
- CASCA Co řek? Než měl ten záchvat, když viděl, jak je
prostý lid rád, že odmítl korunu, jako mladík
odhalil krk a vybízel je, ať ho podřežou. Já kdybych
byl od řemesla, ať se propadnu až do horoucích
pekél, jestli bych ho tam na tom místě rovnou 265
nevzal za slovo. Potom upad. A když zas přišel
k sobě, prohlásil, že pokud se snad choval divně,
ať mu to vzácný lid odpustí a laskavě to přičte jeho
postižení. Pár ženských vedle mě začalo hned
bédovat: „Chudáček Caesar!“ A milerády mu 270
všecko všecičko odpustily. Takové ale nejde brát
vážně. Odpustily by mu, i kdyby Caesar k smrti
ubodal jejich matky.
- BRUTUS A proto odešel tak zachmuřený?
- CASCA Jo. 275
- CASSIUS Cicero taky mluvil?
- CASCA Mluvil, ale nic neřekl.
- CASSIUS V jakém smyslu?
- CASCA Podle mě ta jeho řeč žádný smysl neměla. Ale ti,
co tam nějaký našli, se potutelně smáli a mrkali 280
na sebe. Jenže, jak já to vidím, říkal samé nesmysly.
Mám i další novinky. Tribunové Marullus a Flavius
byli umlčeni za to, že z Caesarových soch strhávali
ozdoby. Poroučím se. Podobných šaškáren tam byla
ještě spousta. 285
- CASSIUS Nechtěl bys dneska ke mně na večeri?
- CASCA Ne, už něco mám.
- CASSIUS Tak se stav třeba zítra na oběd.
- CASCA Dobře. Budu-li živ a zdrav, bude-li ten oběd k jídlu
a ty si to mezitím nerozmyslíš, rád přijdu. 290
- CASSIUS Platí. Čekám tě.
- CASCA Díky. Sbohem. Oba.
Odejde.

BRUTUS	What a blunt fellow is this grown to be! He was quick mettle when he went to school.	
CASSIUS	So is he now in execution Of any bold or noble enterprise, However he puts on this tardy form. This rudeness is a sauce to his good wit, Which gives men stomach to digest his words With better appetite.	295 300
BRUTUS	And so it is. For this time I will leave you. tomorrow, if you please to speak with me, I will come home to you; or, if you will, Come home to me, and I will wait for you.	
CASSIUS	I will do so: till then, think of the world. <i>Exit Brutus.</i> Well, Brutus, thou art noble; yet, I see, Thy honourable metal may be wrought From that it is disposed: therefore it is meet That noble minds keep ever with their likes; For who so firm that cannot be seduced? Caesar doth bear me hard; but he loves Brutus. If I were Brutus now and he were Cassius, He should not humour me. I will this night, In several hands, in at his windows throw, As if they came from several citizens, Writings all tending to the great opinion That Rome holds of his name; wherein obscurely Caesar's ambition shall be glanced at. And after this let Caesar seat him sure; For we will shake him, or worse days endure.	305 310 315 320
	<i>Exit.</i>	

SCENE 3.
ROME. A STREET.

Thunder and lightning. Enter from opposite sides, Casca, with his sword drawn, and Cicero.

CICERO	Good even, Casca: brought you Caesar home? Why are you breathless? And why stare you so?
CASCA	Are not you moved, when all the sway of earth Shakes like a thing unfirm? O Cicero,

BRUTUS	Odkdy je z něho takovýhle morous? Ve škole patřival k těm nejbystřejším.	
CASSIUS	Bystrý je dál a bystře chopí se každého vznešeného úkolu. To je jen póza, tahle prostořekost. Hrubostí navykl si kořenit své moudré postřehy, tak aby byly pro lidi stravitelnější.	295 300
BRUTUS	Asi máš pravdu. Teď už radši půjdu. Však zítra, budeš-li chtít se mnou mluvit, stavím se u tebe, či, pokud chceš, navštív ty mě a probereme to.	
CASSIUS	Zastavím se. Zatím to promysli. <i>Odejde Brutus.</i> Poctivý Brute, vidím, že se dá i tvoje vzácná ražba zpracovat a zbavit ryzosti. Proto by měli poctivci držet jenom s poctivci. Kdo je tak pevný, aby nepodleh? Caesar mě nesnáší, Bruta má rád. Já teď být Brutem a on Cassiem, nedám se zlákat. Ještě dnešní noc mu hodím do okna pár dopisů, každý z nich psaný jinou rukou, ale všechny ve stejném tónu: jak si Řím velice Bruta váží, přičemž zlehka se otřu o zpupného Caesara. Caesare, drž se! Není vyhnutí. Buď zničíš nás, anebo padneš ty.	305 310 315 320
	<i>Odejde.</i>	

SCÉNA 3.
ŘÍM. NA ULICI.

Hromy a blesky. Vystoupí z protějších stran Casca s vytaženým mečem a Cicero.

CICERO	Zdravím tě, Casco. Jdeš od Caesara? Co se tak díváš? Proč nic neříkáš?
CASCA	Ty nemáš strach, když celá země se otřásá v základech? Ach, Cicero!

CASSIUS	Casca, by your voice.	
CASCA	Your ear is good. Cassius, what night is this!	
CASSIUS	A very pleasing night to honest men.	
CASCA	Who ever knew the heavens menace so?	
CASSIUS	Those that have known the earth so full of faults. 45 For my part, I have walk'd about the streets, Submitting me unto the perilous night, And, thus unbraced, Casca, as you see, Have bared my bosom to the thunder-stone; And when the cross blue lightning seem'd to open 50 The breast of heaven, I did present myself Even in the aim and very flash of it.	
CASCA	But wherefore did you so much tempt the heavens? It is the part of men to fear and tremble, When the most mighty gods by tokens send 55 Such dreadful heralds to astonish us.	
CASSIUS	You are dull, Casca, and those sparks of life That should be in a Roman you do want, Or else you use not. You look pale and gaze And put on fear and cast yourself in wonder, 60 To see the strange impatience of the heavens; But if you would consider the true cause Why all these fires, why all these gliding ghosts, Why birds and beasts from quality and kind, Why old men, fools, and children calculate, 65 Why all these things change from their ordinance Their natures and preformed faculties To monstrous quality – why, you shall find That heaven hath infused them with these spirits, To make them instruments of fear and warning 70 Unto some monstrous state. Now could I, Casca, name to thee a man Most like this dreadful night, That thunders, lightens, opens graves, and roars As doth the lion in the Capitol, 75 A man no mightier than thyself or me In personal action, yet prodigious grown And fearful, as these strange eruptions are.	
CASCA	'Tis Caesar that you mean; is it not, Cassius?	
CASSIUS	Let it be who it is: for Romans now 80 Have thews and limbs like to their ancestors;	

CASSIUS	Casca podle hlasu.	
CASCA	Máš dobrý sluch, Cassie. To je noc!	
CASSIUS	Pro slušné lidi velmi příjemná.	
CASCA	Viděl kdy někdo hrozivější nebe?	
CASSIUS	Pro ty, co vědí, jak je hrozný svět, 45 tak hrozné není. Já se aspoň toulal ulicemi a měl z té spouště radost. Šel jsem tak rozhalený, jak mě vidíš, a nastavoval bleskům holou hrud'. A když ohnivá čára trhala 50 oblohu napříč, nekrytý jsem stál a čekal, až to do mě udeří.	
CASCA	Proč, prosím tě, chceš bohy pokoušet? Člověk by se měl raději třást strachy, když nejmocnější božstva pouští na nás 55 tuhletu hrůzu, při níž tuhne krev.	
CASSIUS	Jsi baba, Casco. Což ten oheň v těle, jímž plane každý Říman, v tobě zhas či skomírá? Jsi bledý jako smrt a strach ti kouká z očí. Zděšen zíráš, 60 jak rozzlobila se dnes nebesa. Ale když uvážíš ten pravý důvod, proč srší oheň, straší duchové, proč divá zvíř tak nenadále zkrotla, proč starcům, bláznům, dětem naslouchá se, 65 proč všechno, co kdy mívalo svůj řád, svůj účel, smysl, změnilo se náhle v obludný paskvil, potom pochopíš, že samo nebe tímhle běsněním nás pouze varuje, že na nás přijde 70 nějaká strašná pohroma. Mohl bych ti jmenovat člověka stejného jak ta noc: též bouří, běsní, hromuje a řve na Kapitolu jako vztekly lev. 75 A i když síly nemá o nic víc než já či ty, jde z něho větší strach, než jaký vzbuzuje ta dnešní čina.	
CASCA	Určitě máš na mysli Caesara.	
CASSIUS	Ať je to kdokoli, Římané mají 80 dnes pěsti stejně tvrdé jako kdysi.	

	But, woe the while! Our fathers' minds are dead, And we are govern'd with our mothers' spirits; Our yoke and sufferance show us womanish.	
CASCA	Indeed, they say the senators tomorrow Mean to establish Caesar as a king; And he shall wear his crown by sea and land, In every place, save here in Italy.	85
CASSIUS	I know where I will wear this dagger then; Cassius from bondage will deliver Cassius: Therein, ye gods, you make the weak most strong; Therein, ye gods, you tyrants do defeat. Nor stony tower, nor walls of beaten brass, Nor airless dungeon, nor strong links of iron, Can be retentive to the strength of spirit; But life, being weary of these worldly bars, Never lacks power to dismiss itself. If I know this, know all the world besides, That part of tyranny that I do bear I can shake off at pleasure. <i>(Thunder still)</i>	90 95
CASCA	So can I: So every bondman in his own hand bears The power to cancel his captivity.	100
CASSIUS	And why should Caesar be a tyrant then? Poor man! I know he would not be a wolf, But that he sees the Romans are but sheep; He were no lion, were not Romans hinds. Those that with haste will make a mighty fire Begin it with weak straws. What trash is Rome, What rubbish and what offal, when it serves For the base matter to illuminate So vile a thing as Caesar! But, O grief, Where hast thou led me? I perhaps speak this Before a willing bondman; then I know My answer must be made. But I am arm'd, And dangers are to me indifferent.	105 110 115
CASCA	You speak to Casca, and to such a man That is no fleering tell-tale. Hold, my hand: Be factious for redress of all these griefs, And I will set this foot of mine as far As who goes farthest.	

	Ale co s tím, když duch otců je pryč a nám teď vládne slabost našich matek. Jsme skety, snášíme-li tenhle útisk.	
CASCA	Máš pravdu. Slyšel jsem, že v senátu už zítra prohlásí Caesara králem a ve všech zemích kromě Itálie bude smět hrdě nosit korunu.	85
CASSIUS	Pak vím, kam svoji dýku obrátím. Cassia osvobodí Cassius. Tím dali bozi slabým síly dost. Tím vzali bozi triumf tyranům. Žádná věž z kamene, masivní mříž, smrdutá kobka, žádné okovy, nezastaví odhodlaného ducha. A život sytý pozemského jha má vždycky možnost vymanit se z něho. Před celým světem můžu prohlásit, že svůj díl nesvobody setřesu, kdykoli se mi zachce. <i>(Další brom)</i>	90 95
CASCA	Stejně já. Vždyť každý otrok ve svých rukou má moc vyvázat se z nevolnických pout.	100
CASSIUS	Tak proč má Caesar zůstat tyranem? Chudák! Jen proto může on být vlk, že Římané jsou stádo tupých ovcí. Proto je lev, že my jsme plaché srny. Když chceš, aby ti oheň mocně vzplál, na podpal vezmi slámu. Řím teď kles na slámu, na smetí, když slouží tomu, aby se v jeho plápolavé záři honosil bídák Caesar! Zoufalství, až kam's mě zavedlo? Možná tu mluvím před tím, kdo je rád otrok. Jestli ano, pak si to zodpovím. Mám ale zbraň a na nebezpečí se neohlížím.	105 110 115
CASCA	Hovoříš s Caskou. Ten je dalek toho, aby byl sprostý špicl. Zde je ruka. Budeš-li vědět, jak zlo odstranit, já povedu své kroky stejnou cestou, a nejdál ze všech.	

CASSIUS	There's a bargain made. Now know you, Casca, I have moved already Some certain of the noblest-minded Romans To undergo with me an enterprise Of honourable-dangerous consequence; And I do know, by this, they stay for me In Pompey's porch: for now, this fearful night, There is no stir or walking in the streets; And the complexion of the element In favour's like the work we have in hand, Most bloody, fiery, and most terrible.	120 125 130
CASCA	Stand close awhile, for here comes one in haste.	
CASSIUS	'Tis Cinna; I do know him by his gait; He is a friend. <i>Enter Cinna.</i>	
	Cinna, where haste you so?	
CINNA	To find out you. Who's that? Metellus Cimber?	
CASSIUS	No, it is Casca; one incorporate To our attempts. Am I not stay'd for, Cinna?	135
CINNA	I am glad on't. What a fearful night is this! There's two or three of us have seen strange sights.	
CASSIUS	Am I not stay'd for? Tell me.	
CINNA	Yes, you are. O Cassius, if you could But win the noble Brutus to our party –	140
CASSIUS	Be you content. Good Cinna, take this paper, And look you lay it in the praetor's chair, Where Brutus may but find it; and throw this In at his window; set this up with wax Upon old Brutus' statue: all this done, Repair to Pompey's porch, where you shall find us. Is Decius Brutus and Trebonius there?	145
CINNA	All but Metellus Cimber; and he's gone To seek you at your house. Well, I will hie, And so bestow these papers as you bade me.	150
CASSIUS	That done, repair to Pompey's theatre. <i>Exit Cinna.</i> Come, Casca, you and I will yet ere day See Brutus at his house. Three parts of him	

CASSIUS	Na tohle si plácnem. Tak tedy, Casco, podařilo se mi několik vzácných mužů přesvědčit k činu, jenž bude sice nebezpečný, však neutrpí při něm naše čest. Teď právě na mě všichni čekají v divadle. V tomhle strašidelném čase se sotva najde někdo v ulicích, když na sebe noc vzala podobu skutku, jež chystáme a který je nanejvýš děsivý a krvavý.	120 125 130
CASCA	Dej pozor, Cassie, někdo sem jde.	
CASSIUS	To je Cinna. Poznám ho podle chůze. Patří k nám. <i>Vystoupí Cinna.</i>	
	Cinno, kam tak pospícháš?	
CINNA	Hledám tě. Kdo je to? Metellus Cimber?	
CASSIUS	Ne, to je Casca. Zrovna jsem ho získal pro naši věc. Už na mě čekají?	135
CINNA	Moc rád tě vidím. To je děsná noc! Prý byly vidět samé strašné věci.	
CASSIUS	Čekají na mě? Pověz!	
CINNA	Čekají. Cassie, kéž by se ti podařilo na naši stranu získat taky Bruta –	140
CASSIUS	Buď bez obav. Vezmeš si tenhle list a položíš ho na přétorské křeslo, aby ho Brutus našel. Tenhle mu hod' do okna. Tenhle list přilep voskem na jeho sochu a potom se vrať do Pompeiovy síně v divadle. Decimus Brutus a Trebonius přišli?	145
CINNA	Až na Metella Cimbra, který šel pro tebe domů, jsou tam všichni. Já teď půjdu s těmi listy, cos mi dal.	150
CASSIUS	A pak se vrať za námi do divadla. <i>Odejde Cinna.</i> Pojď, Casco, ještě před úsvitem zajdem společně za Brutem. Je ze tří čtvrtin	

Is ours already, and the man entire 155
 Upon the next encounter yields him ours.

CASCA O, he sits high in all the people's hearts:
 And that which would appear offence in us,
 His countenance, like richest alchemy,
 Will change to virtue and to worthiness. 160

CASSIUS Him and his worth and our great need of him
 You have right well conceited. Let us go,
 For it is after midnight; and ere day
 We will awake him and be sure of him.
Exeunt.

na naší straně. Po poslední zteči 155
 bude náš docela, tím jsem si jist.

CASCA Jeho si všichni lidi považují.
 To, co by od nás brali za podlost,
 on jako alchymista zázračně
 promění v ctnost a ryzí dobrotu. 160

CASSIUS Má velkou cenu, potřebujeme ho,
 to jsi řekl zcela přesně. Půjdeme.
 Půl noci už je pryč. Než přijde den,
 vzbudíme ho a pojistíme si ho.
Odejdou.

ACT II.

SCENE 1.

ROME. BRUTUS' ORCHARD.

Enter Brutus.

BRUTUS What, Lucius, ho!
I cannot, by the progress of the stars,
Give guess how near to day. Lucius, I say!
I would it were my fault to sleep so soundly.
When, Lucius, when? Awake, I say! What, Lucius! 5

Enter Lucius.

LUCIUS Call'd you, my lord?
BRUTUS Get me a taper in my study, Lucius:
When it is lighted, come and call me here.
LUCIUS I will, my lord.

Exit.

BRUTUS It must be by his death: and for my part, 10
I know no personal cause to spurn at him,
But for the general. He would be crown'd:
How that might change his nature, there's the question.
It is the bright day that brings forth the adder;
And that craves wary walking. Crown him? – that; – 15
And then, I grant, we put a sting in him,
That at his will he may do danger with.
The abuse of greatness is, when it disjoins
Remorse from power; and, to speak truth of Caesar,
I have not known when his affections sway'd 20
More than his reason. But 'tis a common proof,
That lowliness is young ambition's ladder,
Whereto the climber-upward turns his face;
But when he once attains the upmost round,
He then unto the ladder turns his back, 25
Looks in the clouds, scorning the base degrees
By which he did ascend. So Caesar may.
Then, lest he may, prevent. And, since the quarrel
Will bear no colour for the thing he is,

JEDNÁNÍ II.

SCÉNA 1.

ŘÍM. BRUTOVA ZAHRAHA.

Vystoupí Brutus.

BRUTUS Lucie, vstávej!
Nepoznám podle postavení hvězd,
jak daleko je ráno. Lucie!
Kéž by se na mě mohl někdo zlobit,
jak tvrdě spím! Lucie, slyšíš? Vstaň! 5

Vystoupí Lucius.

LUCIUS Volal jste, pane?
BRUTUS Odnes mi do pracovny svíci, chlapče,
a zavolej mě, až ji zapálíš.
LUCIUS Jak přejete si, pane.

Odejde.

BRUTUS Budem ho muset zabít. Osobně 10
necítím vůči němu žádnou zášť,
ale jde o víc. Má z něho být král.
Co když to změní jeho povahu?
Až když je pěkně, vylézají zmije 15
a hrozí nebezpečí. Caesar králem?
Dát mu tím jed a ostrý zub, jímž bude
kdykoli kohokoli schopen uštknout?
Velikost zvrtně se vždy tam, kde moc
ohluchne k svědomí. I když je pravda, 20
že u Caesara nikdy nepřevládly
vášně nad rozumem. Však rovněž platí,
že pokora je žebřík šplhavců.
Vždy stoupají s pokorou na očích,
a když jsou nahoře v oblačných výškách, 25
odkopnou pokoru a s pohrdáním
shlížejí na ubohé příčle, po nichž
se vydrápali. Caesar má ty sklony.
To nelze připustit. Co skrývá, nevím.
Však už jen z toho, co je zjevné, vím,

	Fashion it thus; that what he is, augmented, Would run to these and these extremities; And therefore think him as a serpent's egg Which, hatch'd, would, as his kind, grow mischievous, And kill him in the shell. <i>Re-enter Lucius.</i>	30
LUCIUS	The taper burneth in your closet, sir. Searching the window for a flint, I found This paper, thus seal'd up; and, I am sure, It did not lie there when I went to bed. <i>(Gives him the letter)</i>	35
BRUTUS	Get you to bed again; it is not day. Is not tomorrow, boy, the ides of March?	40
LUCIUS	I know not, sir.	
BRUTUS	Look in the calendar, and bring me word.	
LUCIUS	I will, sir. <i>Exit.</i>	
BRUTUS	The exhalations whizzing in the air Give so much light that I may read by them. <i>(Opens the letter and reads)</i> 'Brutus, thou sleep'st; awake, and see thyself. Shall Rome, &c. Speak, strike, redress! Brutus, thou sleep'st; awake!' Such instigations have been often dropp'd Where I have took them up. 'Shall Rome, &c.' Thus must I piece it out: Shall Rome stand under one man's awe? What, Rome? My ancestors did from the streets of Rome The Tarquin drive, when he was call'd a king. 'Speak, strike, redress!' Am I entreated To speak and strike? O Rome, I make thee promise, If the redress will follow, thou receivest Thy full petition at the hand of Brutus! <i>Re-enter Lucius.</i>	45 50 55
LUCIUS	Sir, March is wasted fourteen days. <i>(Knocking within)</i>	
BRUTUS	'Tis good. Go to the gate; somebody knocks. <i>Exit Lucius.</i> Since Cassius first did whet me against Caesar, I have not slept.	60

	že velký Caesar chce být ještě větší, a mohl by nám přerůst přes hlavu. Berme ho tedy jako hadí vejce ukrývající zmiji, již je třeba zašlápnout ještě v zárodku. <i>Vrátí se Lucius.</i>	30
LUCIUS	V pracovně, pane, máte už tu svíci. Když jsem u okna hledal křesadlo, našel jsem tenhle list. Víím určitě, že než jsem šel spát, nic tam nebylo. <i>(Dává mu dopis)</i>	35
BRUTUS	Běž spát. Je ještě noc. Není už zítra patnáctého? Den březnových id?	40
LUCIUS	Já nevím, pane.	
BRUTUS	Podívej se mi do kalendáře.	
LUCIUS	Ano, pane. <i>Odejde.</i>	
BRUTUS	Těch meteorů svištících teď nocí je tolik, že se při nich dá i číst. <i>(Otevře dopis a čte)</i> „Spíš, Brute! Vzbud' se, vstaň a prohlédni! Copak má Řím –“ tři tečky. „Promluv! Udeř! Naprav!“ „Probud' se, Brute! Vstaň!“ Takových výzev jsem už našel spoustu na různých místech. „Copak má Řím –“ tři tečky. Dopovím to sám. Copak má Řím se před jediným třást? Řím, odkud moji předci vyhnali Tarquinia, když prohlásil se králem? „Promluv! Udeř! Naprav!“ Mě žádají o nápravu. Ach, Říme, slibuji ti, že bude-li to stačit k nápravě, svou vlastní rukou splním tvoji prosbu! <i>Vrátí se Lucius.</i>	45 50 55
LUCIUS	Pane, zítra je patnáctého března. <i>(Klepání za scénou)</i>	
BRUTUS	Díky. Jdi otevřít. Někdo k nám jde. <i>Odejde Lucius.</i> Od chvíle, kdy Cassius poprvé promluvil proti Caesarovi, nespím.	60

	Between the acting of a dreadful thing And the first motion, all the interim is Like a phantasma, or a hideous dream: 65 The genius and the mortal instruments Are then in council; and the state of man, Like to a little kingdom, suffers then The nature of an insurrection.	
	<i>Re-enter Lucius.</i>	
LUCIUS	Sir, 'tis your brother Cassius at the door, Who doth desire to see you. 70	
BRUTUS	Is he alone?	
LUCIUS	No, sir, there are more with him.	
BRUTUS	Do you know them?	
LUCIUS	No, sir; their hats are pluck'd about their ears, And half their faces buried in their cloaks, That by no means I may discover them 75 By any mark of favour.	
BRUTUS	Let 'em enter.	
	<i>Exit Lucius.</i>	
	They are the faction. O conspiracy, Shamest thou to show thy dangerous brow by night, When evils are most free? O, then by day Where wilt thou find a cavern dark enough 80 To mask thy monstrous visage? Seek none, conspiracy; Hide it in smiles and affability: For if thou path, thy native semblance on, Not Erebus itself were dim enough To hide thee from prevention. 85	
	<i>Enter the conspirators, Cassius, Casca, Decius, Cinna, Metellus Cimber, and Trebonius.</i>	
CASSIUS	I think we are too bold upon your rest: Good morrow, Brutus; do we trouble you?	
BRUTUS	I have been up this hour, awake all night. Know I these men that come along with you?	
CASSIUS	Yes, every man of them, and no man here 90 But honours you; and every one doth wish You had but that opinion of yourself Which every noble Roman bears of you. This is Trebonius.	
BRUTUS	He is welcome hither.	

	Od úmyslu hrůzný čin vykonat po naplnění toho úmyslu je život jak zlý sen, jak noční můra. 65 Duše se v nitru hádá s tělesností a poměry v tom malém království nazvaném člověk upadají tak, že hrozí přerůst v rozvrat.	
	<i>Vrátí se Lucius.</i>	
LUCIUS	Váš švagr Cassius je u dveří a rád by s vámi mluvil. 70	
BRUTUS	Přišel sám?	
LUCIUS	Ne, pane, je jich víc.	
BRUTUS	A kdo tam je?	
LUCIUS	Jsou všichni zahaleni do plášťů a obličejů mají zakryté, takže se vůbec nedá rozeznat, 75 o koho jde.	
BRUTUS	Zaved' je dovnitř, chlapče.	
	<i>Odejde Lucius.</i>	
	Spiklenci přišli. Proč se, podvratnictví, i za noci, jež přeje zločinu, obáváš odkrýt čelo? Kam se schováš, do jaké díry skryješ hnusný zjev, 80 až bude jasný den? Ne, neskrývej se! Maskuj se úsměvy a laskavostí. Vždyť kdybys vyšlo v pravé podobě, nebude ani peklo černé dost, aby tě skrylo před vyzrazením. 85	
	<i>Vystoupí spiklenci Cassius, Casca, Decimus, Cinna, Metellus Cimber a Trebonius.</i>	
CASSIUS	Omlouváme se za svou troufalost. Dobrého jitra. Vzbudili jsme tě?	
BRUTUS	Už jsem byl na nohou. Vůbec jsem nespál. Ty pány, kteří přišli s tebou, znám?	
CASSIUS	Každého z nich. A každý z nich tě ctí. 90 A každý z nich by rád, abys ty měl o sobě stejně dobré mínění, co o tobě má každý dobrý Říman. Tohle je Trebonius.	
BRUTUS	Je mi vítán.	

CASSIUS	This, Decius Brutus.	
BRUTUS	He is welcome too.	95
CASSIUS	This, Casca; this, Cinna; and this, Metellus Cimber.	
BRUTUS	They are all welcome. What watchful cares do interpose themselves Betwixt your eyes and night?	
CASSIUS	Shall I entreat a word? <i>(Brutus and Cassius whisper)</i>	100
DECIUS	Here lies the east: doth not the day break here?	
CASCA	No.	
CINNA	O, pardon, sir, it doth; and yon gray lines That fret the clouds are messengers of day.	
CASCA	You shall confess that you are both deceived. Here, as I point my sword, the sun arises, Which is a great way growing on the south, Weighing the youthful season of the year. Some two months hence up higher toward the north He first presents his fire; and the high east Stands, as the Capitol, directly here.	105 110
BRUTUS	Give me your hands all over, one by one.	
CASSIUS	And let us swear our resolution.	
BRUTUS	No, not an oath. If not the face of men, The sufferance of our souls, the time's abuse – If these be motives weak, break off betimes, And every man hence to his idle bed; So let high-sighted tyranny range on, Till each man drop by lottery. But if these, As I am sure they do, bear fire enough To kindle cowards and to steel with valour The melting spirits of women, then, countrymen, What need we any spur but our own cause, To prick us to redress? What other bond Than secret Romans, that have spoke the word, And will not palter? And what other oath Than honesty to honesty engaged, That this shall be, or we will fall for it? Swear priests and cowards and men cautelous, Old feeble carrions and such suffering souls That welcome wrongs; unto bad causes swear Such creatures as men doubt; but do not stain	115 120 125 130

CASSIUS	Zde Decimus Brutus.	
BRUTUS	I jeho vítám.	95
CASSIUS	Zde Casca, Cinna a Metellus Cimber.	
BRUTUS	Všechny rád vidím. Však jaké starosti se vetřely mezi váš zrak a noc?	
CASSIUS	Mohl bych na slovíčko? <i>(Brutus a Cassius si šeptají)</i>	100
DECIMUS	Tamhle je východ. Že by svítalo?	
CASCA	Ne.	
CINNA	Jak to že ne? Ty šedé šmouhy kolem oblaků zvěstují nám příchod jitra.	
CASCA	Páni, jste oba na omylu. Tamhle, kam ukazuju mečem, vyjde slunce. Je v tomhle raném ročním období ještě dost odkloněné směrem k jihu. Tak za dva měsíce se posune o kus dál k východu, a pravý východ je směrem na Kapitol, přesně tamhle.	105 110
BRUTUS	Teď podejte mi ruku. Každý z vás.	
CASSIUS	A přísahou se všichni zavažte!	
BRUTUS	Ne přísahou! Ten, pro nějž závazkem není pláč vlastní duše, zlořád doby, kdo snese potupu, má ještě možnost vrátit se zavčas do své postele. Ať nechá celou zemi napospas rozmarům tyranie. Jestli však – jak jsem si jist – v těch pánech je dost ohně, co rozpálí i zbabělce a ženy zakalí odvahou, pak, Římané, co jiného než pouze naše věc nás pohne k nápravě? Nač dalších slov, když Říman Římanovi slovo dal a nevezme ho zpět? Nač přísahat, když poctivě tu prohlašuje čest, že zvítězíme, nebo zahynem? Přísahá zrádce nebo podvodník, ubohý slaboch nebo trpitel, jenž trpí rád. Čím víc kdo přísahá, tím míň se mu dá věřit. Nepošpiňme	115 120 125 130

	The even virtue of our enterprise, Nor the insuppressive mettle of our spirits, To think that or our cause or our performance Did need an oath; when every drop of blood That every Roman bears, and nobly bears, Is guilty of a several bastardy, If he do break the smallest particle Of any promise that hath pass'd from him.	135 140
CASSIUS	But what of Cicero? Shall we sound him? I think he will stand very strong with us.	
CASCA	Let us not leave him out.	
CINNA	No, by no means.	
METELLUS	O, let us have him, for his silver hairs Will purchase us a good opinion And buy men's voices to commend our deeds. It shall be said, his judgment ruled our hands; Our youths and wildness shall no whit appear, But all be buried in his gravity.	145 150
BRUTUS	O, name him not; let us not break with him; For he will never follow any thing That other men begin.	150
CASSIUS	Then leave him out.	
CASCA	Indeed he is not fit.	
DECIUS	Shall no man else be touch'd but only Caesar?	
CASSIUS	Decius, well urged. I think it is not meet, Mark Antony, so well beloved of Caesar, Should outlive Caesar: we shall find of him A shrewd contriver; and, you know, his means, If he improve them, may well stretch so far As to annoy us all; which to prevent, Let Antony and Caesar fall together.	155 160
BRUTUS	Our course will seem too bloody, Caius Cassius, To cut the head off and then hack the limbs, Like wrath in death and envy afterwards; For Antony is but a limb of Caesar. Let us be sacrificers, but not butchers, Caius. We all stand up against the spirit of Caesar; And in the spirit of men there is no blood. O, that we then could come by Caesar's spirit, And not dismember Caesar! But, alas, Caesar must bleed for it! And, gentle friends,	165 170

	svůj ryzí úmysl napravit Řím, jak svědomí nám velí, tím, že si své odhodlání budem dokazovat nějakou přísahou. Vždyť hrdá krev, jež Římanovi v žilách kolotá, by zparchantěla v odpudivou břečku, kdyby se slibu, který jednou dal, měl být i jenom stínem zpronevěřit.	135 140
CASSIUS	Co Cicero? Nezkusíme i jeho? Řek bych, že bude velmi ochoten.	
CASCA	Určitě patří k nám.	
CINNA	Taky si myslím.	
METELLUS	Bude se hodit. Stříbro jeho vlasů nám zaplatí veřejné mínění a koupí podporu pro naši věc. Bude se zdát, že právě on nás vedl, když prudkost mládí chytře přikryjem hábitem jeho ctěné vážnosti.	145 150
BRUTUS	Ne, jeho ne. Je nespolehlivý. Nepustil by se nikdy do ničeho, co nezačal on sám.	150
CASSIUS	Nechme ho stranou.	
CASCA	Jistě, nechme ho být.	
DECIMUS	Jiných se nedotknem, jen Caesara?	
CASSIUS	Správně, Decime. Nemyslím si, že by Antonius, jehož Caesar má tak rád, měl přežít Caesara. Je chytrý a zákeřný. Má vliv a prostředky, a až mu otrne, mohl by nám ošklivě zatopit. Proto by měli Antonius a Caesar padnout spolu.	155 160
BRUTUS	Já nechci tolik krve, Cassie, Useknout hlavu a s ní taky údy? Proč k popravě přidávat nenávisť? Antonius je Caesarovou paží. Chystáme oběť, a ne řezničinu. Chceme povstat proti Caesarovu duchu a v lidském duchu přece není krev. Kéž bychom mohli ducha odstranit a tělo nechat žít! Bohužel ale bez krveprolití to nepůjde.	165 170

	Let's kill him boldly, but not wrathfully; Let's carve him as a dish fit for the gods, Not hew him as a carcass fit for hounds. And let our hearts, as subtle masters do, Stir up their servants to an act of rage, And after seem to chide 'em. This shall make Our purpose necessary and not envious; Which so appearing to the common eyes, We shall be call'd purgers, not murderers. And for Mark Antony, think not of him; For he can do no more than Caesar's arm When Caesar's head is off.	175
CASSIUS	Yet I fear him; For in the ingrafted love he bears to Caesar –	
BRUTUS	Alas, good Cassius, do not think of him: If he love Caesar, all that he can do Is to himself, take thought and die for Caesar. And that were much he should; for he is given To sports, to wildness and much company.	185
TREBONIUS	There is no fear in him; let him not die; For he will live, and laugh at this hereafter. <i>(Clock strikes)</i>	190
BRUTUS	Peace! Count the clock.	
CASSIUS	The clock hath stricken three.	
TREBONIUS	'Tis time to part.	
CASSIUS	But it is doubtful yet, Whether Caesar will come forth today, or no; For he is superstitious grown of late, Quite from the main opinion he held once Of fantasy, of dreams and ceremonies. It may be, these apparent prodigies, The unaccustom'd terror of this night, And the persuasion of his augurers, May hold him from the Capitol today.	195 200
DECIUS	Never fear that: if he be so resolved, I can o'ersway him; for he loves to hear That unicorns may be betray'd with trees, And bears with glasses, elephants with holes, Lions with toils and men with flatterers; But when I tell him he hates flatterers, He says he does, being then most flattered.	205

	Zabme ho chrabře, ale bez hněvu. Náš nůž ať upraví ho v obětinu, ne rozřeže jak shnilé maso pro psy. Ať naše srdce je jak lstivý pán, který své sluhý vede k násilnostem a pak jim vyhubuje. Tak náš čin se bude jevit nezbytný – ne krutý, a lidé, kteří to tak pochopí, nás nazvou spasiteli, a ne vrahy. Na Marka Antonia zapomeňte. Co zmůže Caesarova paže, když je Caesar bez hlavy?	175
CASSIUS	Já se ho bojím. Tak velice na Caesarovi lpí –	
BRUTUS	Prosím tě, bratře, neměj z něho strach. Když má rád Caesara, nezmůže víc než truchlit pro něj tak, až z toho zemře. Však o tom pochybuji. Víím, jak rád má sport a zábavu a společnost.	185
TREBONIUS	Není se čeho bát. Nechme ho žít. Jednou mu tohle všechno bude k smíchu. <i>(Odbíjejí hodiny)</i>	190
BRUTUS	Tiše. Kolik je?	
CASSIUS	Odbily už tři.	
TREBONIUS	Musíme jít.	
CASSIUS	Doposud není jasné, jestli se Caesar dneska ukáže. Zdá se, že propad pověrčivosti a na rozdíl od minulosti věří teď na znamení, sny a proroctví. Jen aby mu ty zvláštní úkazy a neobvyklé hrůzy dnešní noci anebo rady jeho hadačů nezabránily jít dnes na Kapitol.	195 200
DECIMUS	To neměj strach. Kdyby se začal cukat, já víím, jak na něj. Moc rád vypráví, jak ptáci chytají se do sítí, hlodavci na špek, sloni do nástrah, lvi do želez a lidí na lichotky. A když mu řeknu, jak on nenávidí lichotníky, moc mu tím zalichotím.	205

	Let me work; For I can give his humour the true bent, And I will bring him to the Capitol.	210
CASSIUS	Nay, we will all of us be there to fetch him.	
BRUTUS	By the eighth hour: is that the uttermost?	
CINNA	Be that the uttermost, and fail not then.	
METELLUS	Caius Ligarius doth bear Caesar hard, Who rated him for speaking well of Pompey; I wonder none of you have thought of him.	215
BRUTUS	Now, good Metellus, go along by him. He loves me well, and I have given him reasons; Send him but hither, and I'll fashion him.	220
CASSIUS	The morning comes upon 's: we'll leave you, Brutus. And, friends, disperse yourselves; but all remember What you have said, and show yourselves true Romans.	
BRUTUS	Good gentlemen, look fresh and merrily; Let not our looks put on our purposes, But bear it as our Roman actors do, With untired spirits and formal constancy. And so good morrow to you every one.	225
	<i>Exeunt all but Brutus.</i>	
	Boy! Lucius! Fast asleep? It is no matter; Enjoy the honey-heavy dew of slumber. Thou hast no figures nor no fantasies, Which busy care draws in the brains of men; Therefore thou sleep'st so sound.	230
	<i>Enter Portia.</i>	
PORTIA	Brutus, my lord!	
BRUTUS	Portia, what mean you? Wherefore rise you now? It is not for your health thus to commit Your weak condition to the raw cold morning.	235
PORTIA	Nor for yours neither. You've ungently, Brutus, Stole from my bed; and yesternight, at supper, You suddenly arose, and walk'd about, Musing and sighing, with your arms across, And when I ask'd you what the matter was, You stared upon me with ungentle looks; I urged you further; then you scratch'd your head, And too impatiently stamp'd with your foot; Yet I insisted, yet you answer'd not, But, with an angry wafture of your hand,	240 245

	Nechte mě jednat. Buďte si jisti, že mě poslechne a vypraví se se mnou na Kapitol.	210
CASSIUS	Ne, Decime. Dojdem si pro něj všichni.	
BRUTUS	Do osmi hodin. Později to nejde.	
CINNA	Tak nejpozději v osm všichni tam.	
METELLUS	Ligarius Caesara nenávidí, upadl v nemilost za chválu Pompeia. Divím se, že jste na něj zapomněli.	215
BRUTUS	Metelle, ihned za ním doběhni. Bude stát při mně. Je mi zavázán. Pošli ho za mnou. Já s ním promluvíím.	220
CASSIUS	Začíná svítat. Musíme už jít. Vraťte se domů, ale dodržte své slovo jako praví Římané.	
BRUTUS	Pánové, jen se tvařte vesele. Ať nejsou poznat naše úmysly. Sehrajeme to jako římsští herci, procítěně a s velkou bravurou. Přeji vám dobré jitro. Zatím sbohem.	225
	<i>Odejdou všichni kromě Bruta.</i>	
	Lucie! Spí jak dudek. Dobře děláš. Tvé sny jsou jako sladká medovina. Neznáš ty příšery a mátohy, které sny kreslí v mysli dospělých. Proto tak dobře spíš.	230
	<i>Vystoupí Portia.</i>	
PORTIA	Manželi, Brute!	
BRUTUS	Portie, copak je? Proč jsi už vstala? To není zdravé, abys křehké tělo vystavovala sychravému ránu.	235
PORTIA	Dělám jen to co ty. Jak zloděj, Brute, ses vykrad z postele, a včera večer vstals od jídla a začal přecházet, mumlal sis, vzdychal jako šílený. Já se tě zeptám, co to s tebou je, a ty ses na mě jen zle podíval. Já naléhám, ty ale mnul sis čelo a netrpklivě sis na mě dup. Zase se ptám, zas žádná odpověď, jenom jsi na mě zlobně mávnul rukou,	240 245

	Gave sign for me to leave you. So I did, Fearing to strengthen that impatience Which seem'd too much enkindled, and withal Hoping it was but an effect of humour, Which sometime hath his hour with every man. It will not let you eat, nor talk, nor sleep, And could it work so much upon your shape As it hath much prevail'd on your condition, I should not know you, Brutus. Dear my lord, Make me acquainted with your cause of grief.	250
BRUTUS	I am not well in health, and that is all.	
PORTIA	Brutus is wise, and, were he not in health, He would embrace the means to come by it.	
BRUTUS	Why, so I do. Good Portia, go to bed.	260
PORTIA	Is Brutus sick? And is it physical To walk unbraced and suck up the humours Of the dank morning? What, is Brutus sick, And will he steal out of his wholesome bed, To dare the vile contagion of the night And tempt the rheumy and unpurged air To add unto his sickness? No, my Brutus; You have some sick offence within your mind, Which, by the right and virtue of my place, I ought to know of; and, upon my knees, I charm you, by my once-commended beauty, By all your vows of love and that great vow Which did incorporate and make us one, That you unfold to me, yourself, your half, Why you are heavy, and what men tonight Have had to resort to you; for here have been Some six or seven, who did hide their faces Even from darkness.	265
BRUTUS	Kneel not, gentle Portia.	
PORTIA	I should not need, if you were gentle Brutus. Within the bond of marriage, tell me, Brutus, Is it excepted I should know no secrets That appertain to you? Am I yourself But, as it were, in sort or limitation, To keep with you at meals, comfort your bed, And talk to you sometimes? Dwell I but in the suburbs Of your good pleasure? If it be no more, Portia is Brutus' harlot, not his wife.	270

	že mě tam nechceš. Tak jsem odešla, abych až příliš nenapínala tvou trpělivost. Myslela jsem si, že za to může špatná nálada, kterou čas od času má každý muž, že ani nechce mluvit, spát či jíst. Kdybys měl v obličeji vepsáno, co se ti právě odehrává v nitru, já bych tě, Brute, nepoznala. Prosím, pověz mi, z čeho jsi tak nešťastný.	250
BRUTUS	Já – necítím se zdrav, a to je všechno.	
PORTIA	Brutus je moudrý. Kdyby nebyl zdrav, najde si lék na svoje neduhy.	
BRUTUS	Právě to dělám, Portie. Jdi spát!	260
PORTIA	Jsi nemocný? Tak proč se procházíš rozhalený a do plic vdechuješ škodlivé páry? Když jsi nemocný, proč utíkáš z vyhřáté postele do noci prosycené nákazou a zlými, nečistými výparý? Aby sis přitížil? Ne, Brute, ne! Tvá nemoc ukrývá se v tvé mysli, a já, tvá žena, měla bych mít právo se o ní dozvědět. Teď na kolenu tě prosím. Při mé odvanulé kráse, při tom, žes měl mě rád, a při slibu, který z nás jedno tělo udělal, prozrad' své manželce, své družce, lásce, co tě tak trápí. A kdo dnešní noc za tebou přišel. Kdo byli ti muži, kteří i v černé noci museli ukrývat tváře?	265
BRUTUS	Vstávej! Nekrekej si!	
PORTIA	Neklečela bych, kdybys mě měl radši. Jsem přece tvoje žena. Řekni, Brute, opravdu nesmím vědět o ničem, co se tě týká? Patřím k tobě snad jen, jak se říká, odtud potud, Brute? Smím s tebou pouze jíst, spát v posteli a občas promluvit? Pustíš mě pouze na předměstí své lásky? Pokud ano, pak jsem tvá děvka, a ne manželka.	270

BRUTUS	You are my true and honourable wife, As dear to me as are the ruddy drops That visit my sad heart.	290
PORTIA	If this were true, then should I know this secret. I grant I am a woman; but withal A woman that Lord Brutus took to wife; I grant I am a woman; but withal A woman well-reputed, Cato's daughter. Think you I am no stronger than my sex, Being so father'd and so husbanded? Tell me your counsels, I will not disclose 'em. I have made strong proof of my constancy, Giving myself a voluntary wound Here, in the thigh: can I bear that with patience. And not my husband's secrets?	295 300
BRUTUS	O ye gods, Render me worthy of this noble wife! <i>(Knocking within)</i> Hark, hark! One knocks. Portia, go in awhile; And by and by thy bosom shall partake The secrets of my heart. All my engagements I will construe to thee, All the charactery of my sad brows. Leave me with haste. <i>Exit Portia.</i>	305
	Lucius, who's that knocks? <i>Re-enter Lucius with Ligarius.</i>	
LUCIUS	He is a sick man that would speak with you.	310
BRUTUS	Caius Ligarius, that Metellus spake of. Boy, stand aside. <i>Exit Lucius.</i>	
	Caius Ligarius! How?	
LIGARIUS	Vouchsafe good morrow from a feeble tongue.	
BRUTUS	O, what a time have you chose out, brave Caius, To wear a kerchief! Would you were not sick!	315
LIGARIUS	I am not sick, if Brutus have in hand Any exploit worthy the name of honour.	
BRUTUS	Such an exploit have I in hand, Ligarius, Had you a healthful ear to hear of it.	

BRUTUS	Jsi moje pravá, zákonitá žena, stejně tak drahá mi jak rudé kapky, jež navštěvují moje smutné srdce.	290
PORTIA	Je-li to tak, chci znát to tajemství. Jsem sice pouze žena, ale žena, kterou si za manželku zvolil Brutus. Jsem sice pouze žena, ale žena z dobrého rodu, dcera Catonova. Určitě snesu víc než jiné, když můj muž jsi ty a můj otec byl on. Řekni mi všechno, já to neprozradím. Chtěla jsem zkusit, kolik vydržím, a schválně jsem se sama poranila zde na stehně. Myslíš, že neunesu tajemství svého muže?	295 300
BRUTUS	Bohové! Kéž bych tě směl být hoden, Portie! <i>(Za scénou klepání)</i> Pst! Někdo klepal. Portie, běž dovnitř! Já potom přijdu odkrýt před tebou všechno, co skrývám v srdci. A objasním ti, čemu jsem se upsal rýhami černých vrásek na čele. Prosím tě, jdi už. <i>Odejde Portia.</i>	305
	Lucie, kdo je tam? <i>Vystoupí Lucius a Ligarius.</i>	
LUCIUS	Nějaký nemocný pán. Chce vás vidět.	310
BRUTUS	To Metellus posílá Ligaria. Chlapče, nech nás. <i>Odejde Lucius.</i>	
	Ligarie! Jak se máš?	
LIGARIUS	Mám sotva sil ti popřát dobré jitro.	
BRUTUS	Teď vskutku, Gaie, není doba na to být nemocný. Škoda že nejsi zdrav!	315
LIGARIUS	Já budu zdrav, když Brutus bude pro mě mít úkol hodný cti a odvahy.	
BRUTUS	Takový úkol měl bych, Ligarie, kdyby tys měl dost síly naslouchat.	

LIGARIUS	By all the gods that Romans bow before, I here discard my sickness! Soul of Rome! Brave son, derived from honourable loins! Thou, like an exorcist, hast conjured up My mortified spirit. Now bid me run, And I will strive with things impossible; Yea, get the better of them. What's to do?	320
BRUTUS	A piece of work that will make sick men whole.	
LIGARIUS	But are not some whole that we must make sick?	
BRUTUS	That must we also. What it is, my Caius, I shall unfold to thee, as we are going To whom it must be done.	330
LIGARIUS	Set on your foot, And with a heart new-fired I follow you, To do I know not what; but it sufficeth That Brutus leads me on.	
BRUTUS	Follow me, then.	
	<i>Exeunt.</i>	

SCENE 2.
CAESAR'S HOUSE.

Thunder and lightning. Enter Caesar, in his night-gown.

CAESAR	Nor heaven nor earth have been at peace tonight: Thrice hath Calpurnia in her sleep cried out, 'Help, ho! They murder Caesar!' Who's within?	
	<i>Enter a Servant.</i>	
SERVANT	My lord?	
CAESAR	Go bid the priests do present sacrifice And bring me their opinions of success.	5
SERVANT	I will, my lord.	
	<i>Exit.</i> <i>Enter Calpurnia.</i>	
CALPURNIA	What mean you, Caesar? Think you to walk forth? You shall not stir out of your house today.	
CAESAR	Caesar shall forth. The things that threaten'd me Ne'er look'd but on my back; when they shall see The face of Caesar, they are vanished.	10

LIGARIUS	Při bozích, jimž se klaní Římané, teď jsi mě vyléčil. Ty duše Říma, hrdinný synu ctihodného rodu, jsi jako kouzelník, jenž mého ducha vyvolal ze záhrobí. Poruč: „Běž!“ a já dokážu všechno na světě, a možná ještě víc. Tak o co jde?	320
BRUTUS	O úkol, který z mrtvých dělá muže.	
LIGARIUS	A z jiných mužů dělá mrtvoly?	
BRUTUS	To připouštím. Víc ale řeknu ti až cestou k tomu, jemuž uděláme to, co je třeba.	330
LIGARIUS	Ty mi určí směr, já budu slepě a rád následovat každý tvůj krok. Mně zcela postačí, že Brutus kráčí v čele.	
BRUTUS	Pojďme tedy.	
	<i>Odejdou.</i>	

SCÉNA 2.
CAESARŮV DŮM.

Hromy a blesky. Vystoupí Caesar v županu.

CAESAR	Ta bouřka v noci bouřila i ve snech. Ze spaní Calpurnia třikrát křikla: „Pomozte! Vraždí Caesara!“ Hej! Haló!	
	<i>Vystoupí Sluha.</i>	
SLUHA	Pane?	
CAESAR	Běž! Vyříd' kněžím, ať vyvrhnou oběť. A přijď mi říct, jaký je výsledek.	5
SLUHA	Ano, pane.	
	<i>Odejde.</i> <i>Vystoupí Calpurnia.</i>	
CALPURNIA	Caesare, copak? Snad nechceš jít ven? Zůstaneš dneska doma, rozumíš?	
CAESAR	Ne. Caesar půjde. Co mě ohrožuje, vždy se mi krčí v zádech. Postavím-li se tomu čelem, je to rázem pryč.	10

CALPURNIA Caesar, I never stood on ceremonies,
 Yet now they fright me. There is one within,
 Besides the things that we have heard and seen, 15
 Recounts most horrid sights seen by the watch.
 A lioness hath whelped in the streets;
 And graves have yawn'd, and yielded up their dead;
 Fierce fiery warriors fought upon the clouds,
 In ranks and squadrons and right form of war, 20
 Which drizzled blood upon the Capitol;
 The noise of battle hurtled in the air,
 Horses did neigh, and dying men did groan,
 And ghosts did shriek and squeal about the streets.
 O Caesar! These things are beyond all use, 25
 And I do fear them.

CAESAR What can be avoided
 Whose end is purposed by the mighty gods?
 Yet Caesar shall go forth; for these predictions
 Are to the world in general as to Caesar.

CALPURNIA When beggars die, there are no comets seen; 30
 The heavens themselves blaze forth the death of princes.

CAESAR Cowards die many times before their deaths;
 The valiant never taste of death but once.
 Of all the wonders that I yet have heard,
 It seems to me most strange that men should fear; 35
 Seeing that death, a necessary end,
 Will come when it will come.

Re-enter Servant.

What say the augurers?

SERVANT They would not have you to stir forth today.
 Plucking the entrails of an offering forth,
 They could not find a heart within the beast. 40

CAESAR The gods do this in shame of cowardice:
 Caesar should be a beast without a heart,
 If he should stay at home today for fear.
 No, Caesar shall not. Danger knows full well
 That Caesar is more dangerous than he. 45
 We are two lions litter'd in one day,
 And I the elder and more terrible,
 And Caesar shall go forth.

CALPURNIA Alas, my lord,
 Your wisdom is consumed in confidence.

CALPURNIA Nikdy jsem nevěřila ve znamení,
 však teď se bojím. Kdosi přišel zvenku
 a k tomu, co my sami viděli, 15
 mi líčil hrůzy, které zažil strašný.
 Prý lvice vrhla mladé na ulici,
 duchové z hrobů vylézali ven.
 Ohniví vojáci se střetli v mracích
 a rozpoutal se tak zuřivý boj, 20
 až krvavý déšť z kropil Kapitol.
 Bojový ryk se nesl oblohou
 a koňské ržání, nárek raněných,
 pak řev a jekot duchů v ulicích.
 Caesare, tohle jistě něco věští 25
 a já se bojím.

CAESAR Kdo se může vyhnout
 tomu, co mocní bozi rozhodli?
 Caesar tam půjde. Tahle znamení
 si nemusí zle vykládat jen Caesar.

CALPURNIA Komety nevěstí smrt žebráka. 30
 Když hoří nebe, umírají velcí.

CAESAR Zbabělci umírají tisíckrát.
 Odvážní poznají smrt pouze jednou.
 Vždy se mi zdálo velmi podivné,
 že někdo může pociťovat strach, 35
 když má se stát to, co je nezbytné:
 že život utne smrt.

Vrátí se Sluha.

Co řekli augurové?

SLUHA Říkají, že byste měl zůstat doma.
 Když ptáka vyvrhli, ve vnitřnostech
 nemohli obětníci najít srdce. 40

CAESAR Tak bohové kárají zbabělost.
 Tím naznačují, že když zůstanu
 ze strachu doma, nejsem srdnatý.
 Tak to se mýlí. Nebezpečí ví,
 že pro ně já jsem nebezpečnější. 45
 Jsme jako dva lvi, puštění v týž den,
 však já jsem starší, krvelačnější,
 a proto Caesar půjde.

CALPURNIA Manželi,
 svou sebejistotu zkoř rozumem.

	Do not go forth today: call it my fear That keeps you in the house, and not your own. We'll send Mark Antony to the Senate House, And he shall say you are not well today. Let me, upon my knee, prevail in this.	50
CAESAR	Mark Antony shall say I am not well, And, for thy humour, I will stay at home. <i>Enter Decius.</i> Here's Decius Brutus, he shall tell them so.	55
DECIUS	Caesar, all hail! Good morrow, worthy Caesar. I come to fetch you to the Senate House.	
CAESAR	And you are come in very happy time, To bear my greeting to the senators And tell them that I will not come today: Cannot, is false, and that I dare not, falser; I will not come today. Tell them so, Decius.	60
CALPURNIA	Say he is sick.	
CAESAR	Shall Caesar send a lie? Have I in conquest stretch'd mine arm so far, To be afraid to tell graybeards the truth? Decius, go tell them Caesar will not come.	65
DECIUS	Most mighty Caesar, let me know some cause, Lest I be laugh'd at when I tell them so.	70
CAESAR	The cause is in my will: I will not come; That is enough to satisfy the Senate. But for your private satisfaction, Because I love you, I will let you know: Calpurnia here, my wife, stays me at home. She dreamt tonight she saw my statue, Which, like a fountain with an hundred spouts, Did run pure blood; and many lusty Romans Came smiling, and did bathe their hands in it. And these does she apply for warnings, and portents, And evils imminent; and on her knee Hath begg'd that I will stay at home today.	75
DECIUS	This dream is all amiss interpreted; It was a vision fair and fortunate: Your statue spouting blood in many pipes, In which so many smiling Romans bathed, Signifies that from you great Rome shall suck Reviving blood, and that great men shall press	85

	Zůstaň dnes doma. Řekni jim, že já tě nepustila z domu, ne tvůj strach. Pošleme Antonia do senátu, ať vyřídí, že ti dnes není dobře. Nevidíš, jak tě na kolenou prosím?	50
CAESAR	Marcus Antonius řekne, že nejsem zdrav. A když si přeješ, zůstanu dnes doma. <i>Vystoupí Decimus.</i> Decimus Brutus jim to vyřídí.	55
DECIUS	Caesare, zdar! Přeji ti dobré ráno. Přicházím si tě odvést do senátu.	
CAESAR	Přicházíš jako na zavalanou. Vyřid' ode mě pozdrav senátorům a řekni jim, že dneska nepřijdu. Ne že bych nemoh, natož bál se přijít. Řekni, že nepřijdu, to musí stačit.	60
CALPURNIA	Řekni, že není zdrav.	
CAESAR	Má Caesar lhát? Proto jsem dobyl půlku světa, abych se bál říct pravdu několika starcům? Vyřid' jim jen, že Caesar nepřijde.	65
DECIUS	Veliký Caesare, řekni mi důvod, jinak se mi v senátu vysmějou.	70
CAESAR	Důvod je, že to chci. Já nepřijdu. A s tím se senát musí spokojit. Tobě, že tě mám rád, však prozradím soukromě pravou příčinu. Má žena Calpurnia mě nechce nikam pustit. Dnes měla sen, jak z Caesarovy sochy stovkami pramenů jak z fontány tryská má krev. A mnoho Římanů si s úsměvem v ní smáčelo své ruce. Přišlo jí to jak znamení a předzvěst nějaké hrůzy, takže na kolenou mě uprosila, abych zůstal doma.	75
DECIUS	Ten sen si vykládáte zcela mylně. Bylo to krásné, šťastné vidění. Ta socha, z které v proudech tryská krev, v níž s úsměvem si lidé smáčí ruce, značí, že z tebe bude vždycky Řím živoucí sílu brát, že ty jsi zdrojem	80
		85

Remember that you call on me today:
Be near me, that I may remember you.

TREBONIUS Caesar, I will: *(Aside)* and so near will I be,
That your best friends shall wish I had been further. 125

CAESAR Good friends, go in, and taste some wine with me;
And we, like friends, will straightway go together.

BRUTUS *(Aside)* That every like is not the same, O Caesar,
The heart of Brutus yearns to think upon!

Exeunt.

SCENE 3.

A STREET NEAR THE CAPITOL.

Enter Artemidorus, reading a paper.

ARTEMIDOR. 'Caesar, beware of Brutus; take heed of Cassius; come
not near Casca; have an eye to Cinna, trust not
Trebonyus; mark well Metellus Cimber; Decius Brutus
loves thee not; thou hast wronged Caius Ligarius.
There is but one mind in all these men, and it is 5
bent against Caesar. If thou beest not immortal,
look about you: security gives way to conspiracy.
The mighty gods defend thee! Thy lover,
Artemidorus.'

Here will I stand till Caesar pass along, 10
And as a suitor will I give him this.
My heart laments that virtue cannot live
Out of the teeth of emulation.

If thou read this, O Caesar, thou mayst live;
If not, the Fates with traitors do contrive. 15

Exit.

SCENE 4.

BEFORE THE HOUSE OF BRUTUS.

Enter Portia and Lucius.

PORTIA I prithee, boy, run to the Senate House;
Stay not to answer me, but get thee gone.
Why dost thou stay?

Tak se mi nezapomeň přihlásit.
Buď blízko, abych tě měl na očích.

TREBONIUS Jak poroučíš. *(Stranou)* Budu tak blízko, až
tvé blízké bude mrzet, jak jsem blízko. 125

CAESAR Než odejdeme spolu do senátu,
pojďme si připít jako přátelé.

BRUTUS *(Stranou)* Co všechno může značit slovo „jako“!
Srdce mě bolí při tom pomýšlení.

Odejdou.

SCÉNA 3.

ULICE POBLÍŽ KAPITOLU.

Vystoupí Artemidorus, čte si list.

ARTEMIDOR. „Caesare, boj se Bruta, střež se Cassia, vyhni se
Caskovi, nespouštěj z očí Cinna, nevěř Treboniovi,
dávej pozor na Metella Cimbra! Decimus Brutus
tě nemá rád, Gaius Ligarius ti neodpustil. Ti všichni
jsou jedné mysli, a ta je nepřátelská Caesarovi. 5
Nejsi-li nesmrtelný, buď ve střehu. Přílišná sebejistota
podněcuje spiknutí. Mocní bohové kéž tě ochraňují!
Tvůj oddaný přítel
Artemidorus.“

Zde budu stát, než Caesar půjde kolem, 10
a jako prosebník mu dám ten list.
Je žalostné, že po všem velikém
cvakají svými zuby závistivci.

Když si to přečteš, Caesare, máš šanci.
Ne-li, osud se spolčil s tvými zrádci. 15

Odejde.

SCÉNA 4.

PŘED BRUTOVÝM DOMEM.

Vystoupí Portia and Lucius.

PORTIA Proším tě, chlapče, zajdi do senátu.
Nic nechci slyšet. Honem, utíkej!
Co ještě chceš?

LUCIUS	To know my errand, madam.	
PORTIA	I would have had thee there, and here again, Ere I can tell thee what thou shouldst do there. O constancy, be strong upon my side, Set a huge mountain 'tween my heart and tongue! I have a man's mind, but a woman's might. How hard it is for women to keep counsel! Art thou here yet?	5
LUCIUS	Madam, what should I do? Run to the Capitol, and nothing else? And so return to you, and nothing else?	10
PORTIA	Yes, bring me word, boy, if thy lord look well, For he went sickly forth; and take good note What Caesar doth, what suitors press to him. Hark, boy! What noise is that?	15
LUCIUS	I hear none, madam.	
PORTIA	Prithee, listen well; I heard a bustling rumour, like a fray, And the wind brings it from the Capitol.	
LUCIUS	Sooth, madam, I hear nothing. <i>Enter the Soothsayer.</i>	20
PORTIA	Come hither, fellow. Which way hast thou been?	
SOOTHSAYER	At mine own house, good lady.	
PORTIA	What is't o'clock?	
SOOTHSAYER	About the ninth hour, lady.	
PORTIA	Is Caesar yet gone to the Capitol?	
SOOTHSAYER	Madam, not yet. I go to take my stand, To see him pass on to the Capitol.	25
PORTIA	Thou hast some suit to Caesar, hast thou not?	
SOOTHSAYER	That I have, lady, if it will please Caesar To be so good to Caesar as to hear me, I shall beseech him to befriend himself.	30
PORTIA	Why, know'st thou any harm's intended towards him?	
SOOTHSAYER	None that I know will be, much that I fear may chance. Good morrow to you. Here the street is narrow. The throng that follows Caesar at the heels, Of senators, of praetors, common suitors, Will crowd a feeble man almost to death:	35

LUCIUS	Vědět, co chcete, paní.	
PORTIA	Chci, abys došel tam a zase zpět. Až pak ti řeknu, co jsem vlastně chtěla. Rozume, prosím, neopouštěj mě! Balvanem odděl od srdce můj jazyk! Myslím jak muž, mám ale ženské city a mučí mě, že nesmím promluvit. Proč jsi tu ještě?	5
LUCIUS	Nevím, co mám dělat. Mám běžet na Kapitol – a víc nic? A pak se vrátit domů – a víc nic?	10
PORTIA	Ano! Řekneš mi, jak se má tvůj pán. Zdál se mi nemocný. A prohlédni si Caesara a lidi kolem něj. Slyšíš ty zvláštní zvuky?	15
LUCIUS	Nic neslyším.	
PORTIA	Prosím tě, poslouchej. Jako by kdosi vykřik a pak řev a halas někde u Kapitolu.	
LUCIUS	Nic takového neslyším. <i>Vystoupí Věštec.</i>	20
PORTIA	Pojďte sem, pane. Kdepak jste teď byl?	
VĚŠTEC	U sebe doma, paní.	
PORTIA	Kolik je hodin?	
VĚŠTEC	Bude asi devět.	
PORTIA	Už Caesar odešel na Kapitol?	
VĚŠTEC	Ne, ještě ne. Já si jdu najít místo, abych byl u toho, až půjde kolem.	25
PORTIA	Máš k Caesarovi prosbu, nemýlím se?	
VĚŠTEC	Ano, mám, paní. Pokud bude Caesar dbát zájmů Caesara a vyslechne mě, upozorním ho, že si má dát pozor.	30
PORTIA	Proč? Hrozí mu nějaké nebezpečí?	
VĚŠTEC	O žádném nevím, tuším ale mnohá. Loučím se, paní. Ulice je úzká. V té mačkanici kolem Caesara – senátorů, prétorů, prosebníků – by člověk mohl přijít k úhoně.	35

I'll get me to a place more void, and there
Speak to great Caesar as he comes along.

Exit.

PORTIA I must go in. Ay me, how weak a thing
The heart of woman is! O Brutus, 40
The heavens speed thee in thine enterprise!
(Aside) Sure, the boy heard me. – Brutus hath a suit
That Caesar will not grant. *(Aside)* O, I grow faint.
– Run, Lucius, and commend me to my lord;
Say I am merry; come to me again, 45
And bring me word what he doth say to thee.

Exeunt severally.

Najdu si, kde je místa víc, a odtud
promluvím k Caesarovi, až tam půjde.

Odejde.

PORTIA Musím jít dovnitř. Ach, já nešťastná!
Jak křehká věc je ženské srdce. Brute, 40
kéž stojí bohové dnes při tobě!
(Stranou) Jistě mě ten kluk slyšel. – Muž chce marně
o cosi žádat Caesara. *(Stranou)* Já asi omdlím.
– Běž, Lucie, a vyřiď pánovi,
že je mi dobře. Pak se rychle vrať! 45
A řekneš mi, co vzkazuje on mně.

Odejdou, každý jiným směrem.